നിരാകരണപത്രം

(Disclaimer)

പ്രാദേശിക ഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമ്മിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിൻറെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി. ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിൻറെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിൻറെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

ഗുജറാത്ത് സംസ്ഥാനം

v.

അഫ്രോസ് മുഹമ്മദ് ഹസൻഫട്ട

(2019-ലെ ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 224)

2019 ഫെബ്രുവരി 05

[ജസ്റ്റിസ് ആർ. ബാനുമതി, ജസ്റ്റിസ് ഇന്ദിര ബാനർജി]

ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമം, 1973 - വകുപ്പ് 190(1)(ബി) - ഹവാല വഴി വൻതോതിൽ പണം തട്ടിച്ചു/കടത്തി എന്ന ആരോപണം - ഒരു കമ്പനി ഗൂഢാലോചന നടത്തുകയും അതിന്റെ ഭാഗമായി ബാങ്കിൽ വ്യാജവും നിർമ്മിതവുമായ എൻട്രി ബിൽ സമർപ്പിക്കുകയും, ഹവാല വഴി ദുബായിലേക്കും ഹോങ്കോങ്ങിലേക്കും വിവിധ കമ്പനികളിലേക്ക് വൻതുക അയക്കുകയും അതുവഴി ഭാരത സർക്കാരിനെ വഞ്ചിക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന് ആരോപിച്ചുകൊണ്ട് ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്ക് അവർക്കെതിരെ പരാതി നൽകി - പ്രസ്തുത കമ്പനിക്കെതിരെ എഫ്.ഐ.ആർ. രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു - എഫ്.ഐ.ആർ.-ൽ എതിർകക്ഷിയുടെ പേര് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല - അന്വേഷണത്തിനിടയിൽ വിവിധ വ്യക്തികളുടെ മൊഴികൾ രേഖപ്പെടുത്തി, പ്രോസിക്യൂഷൻ പറയുന്നതനുസരിച്ച് ഈ മൊഴികൾ എതിർകക്ഷിക്കും മറ്റ് പ്രതികൾക്കും കുറ്റകൃത്യത്തിലുള്ള പങ്ക് വെളിപ്പെടുത്തുന്നവയായിരുന്നു - കുറ്റപത്രം സമർപ്പിച്ചു, അതിൽ എതിർകക്ഷിയെ ഒരു സംശയിക്കപ്പെടുന്ന വ്യക്തിയായിട്ടാണ് സൂചിപ്പിച്ചത് - ഒന്നാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിൽ, എതിർകക്ഷിയെ പ്രതിയായി ചേർത്തിരുന്നില്ല - തുടരന്വേഷണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കുകയും, അതിനെ ആസ്പദമാക്കി മജിസ്ട്രേറ്റ് എതിർകക്ഷി ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രതികൾക്കെതിരെ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുകയും ചെയ്തു - നടപടികൾ ആരംഭിച്ചു - ഹൈക്കോടതി എതിർകക്ഷിക്ക് ജാമ്യം അനുവദിച്ചു - കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുത്ത ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് എതിർകക്ഷി റിവിഷൻ ഹർജി നൽകി - വ്യാജരേഖ ചമയ്ക്കൽ, വഞ്ചന, ഗൂഢാലോചന തുടങ്ങിയ ആരോപിക്കപ്പെട്ട കുറ്റകൃത്യങ്ങളിൽ എതിർകക്ഷിക്ക് ബന്ധമുണ്ടെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ നേരിട്ടുള്ളതോ സാഹചര്യപരമായതോ ആയ തെളിവുകളില്ലെന്ന് വിധിച്ചുകൊണ്ട് ഹൈക്കോടതി റിവിഷൻ അനുവദിച്ചു - ഈ അപ്പീൽ നൽകികൊണ്ട് സംസ്ഥാനം ഹൈക്കോടതിയുടെ ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്തു - വിധി: കമ്പനികളുടെ ഒരു ശൃംഖല സ്ഥാപിച്ച് ഹവാല വഴി ദുബായിലേക്കും ഹോങ്കോങ്ങിലേക്കും വിദേശനാണ്യം അയച്ച സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യമാണ് ആരോപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കുറ്റകൃത്യം, അല്ലാതെ വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകൾ

സമർപ്പിച്ച ഒരു ലളിതമായ കേസല്ല - ഈ കേസ് വഞ്ചനത്തിന്റെ ഇറക്കുമതിയോ കയറ്റുമതിയോ ആയി ബന്ധപ്പെട്ടതല്ലെന്ന് നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, ഇത് വ്യാജ എൻടി ബില്ലുകൾ സമർപ്പിച്ച ലളിതമായ ഒരു കേസെന്ന നിലയിൽ പരിശോധിക്കുന്നതിൽ ഹൈക്കോടതിക്ക് തെറ്റുപറ്റി - മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ബോധ്യം കുറ്റപത്രത്തിന്റെയും അദ്ദേഹത്തിന് മുന്നിൽ ഹാജരാക്കിയ രേഖകളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കുമ്പോൾ, ആ ബോധ്യം തെറ്റാണെന്നോ യുക്തിരഹിതമാണെന്നോ പറയാൻ കഴിയില്ല, കൂടാതെ ആ ബോധ്യത്തിൽ ഇടപെടാൻ പാടില്ലായിരുന്നു - പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടോ എന്ന മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ബോധ്യമാണ് പ്രധാനം - രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തോടൊപ്പം സാക്ഷിമൊഴികൾ, എതിർകക്ഷിയുടെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കമ്പനിയുടെയും ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റുകൾ, മറ്റ് ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റുകൾ, കോൾ ഡീറ്റെയിൽ റെക്കോർഡുകൾ തുടങ്ങിയ നിരവധി രേഖകൾ ഹാജരാക്കിയിരുന്നു; ഇവ പരിശോധിച്ച് എതിർകക്ഷിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് ബോധ്യപ്പെട്ട മജിസ്ട്രേറ്റ് സമൻസ് അയച്ചു - പ്രോസിക്യൂഷൻ ഇത്തരം രേഖകളെ ആശ്രയിക്കുമ്പോൾ, സമൻസ് അയക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ തെളിവുകളുടെ കർശനമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതില്ല, മാത്രമല്ല പ്രതി സ്വീകരിച്ചേക്കാവുന്ന എതിർ വാദങ്ങൾ പരിശോധിക്കേണ്ടതുമില്ല - നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടോ എന്ന് ബോധ്യപ്പെടുക മാത്രമാണ് കോടതി ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നത് - കേസ് പ്രാഥമിക ഘട്ടത്തിലായിരിക്കുമ്പോൾ ഹൈക്കോടതി അതിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളിലേക്ക് കടക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നു - അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കപ്പെടേണ്ടതാണ് - രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തുകൊണ്ടുള്ള മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവും എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്കെതിരെയുള്ള നടപടികളും പുനഃസ്ഥാപിച്ചു - ശിക്ഷാ നിയമം, 1860 - വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120-ബി - സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യം.

ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമം, 1973 - വകുപ്പ് 190(1)(ബി) - പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നതും സമൻസ് അയക്കുന്നതും - സമൻസ് അയക്കുന്നതിന് മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന തന്റെ ബോധ്യത്തിന് മജിസ്ട്രേറ്റ് കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ടോ - വിധി: പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ, കുറ്റപത്രം, സാക്ഷിമൊഴികൾ, അന്വേഷണ വേളയിൽ പോലീസ് ശേഖരിച്ച മറ്റ് തെളിവുകൾ എന്നിവയുടെ മുൻഗണന മജിസ്ട്രേറ്റിന് ലഭിക്കുന്നുണ്ട് - ഇത്തരത്തിൽ ശേഖരിക്കുന്ന തെളിവുകളും രേഖകളും അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ തലത്തിൽ സൂക്ഷ്മപരിശോധന നടത്തിയ ശേഷമാണ് കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നത് - ഉചിതമായ കേസുകളിൽ, കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നതിന് മുൻപ് പബ്ലിക് പ്രോസിക്യൂട്ടറുടെ അഭിപ്രായവും തേടാറുണ്ട് - അതിനുശേഷം, പ്രതിക്ക് സമൻസ്

അയച്ചുകൊണ്ട് ഉത്തരവിടുക മാത്രമേ മജിസ്ട്രേറ്റ് ചെയ്യേണ്ടതുള്ളൂ - പോലീസ് റിപ്പോർട്ടും മറ്റ് രേഖകളും പരിഗണിച്ച്, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് വ്യക്തിപരമായ ബോധ്യമുണ്ടാകുന്നതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കുന്ന ഇത്തരമൊരു ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നത്, ഇതിനായി മജിസ്ട്രേറ്റ് യാതൊരു കാരണവും രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതില്ല - നിലവിലെ കേസിൽ, ഐ.പി.സി. വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120 ബി എന്നിവ പ്രകാരമുള്ള കുറ്റങ്ങൾക്ക് പോലീസ് സമർപ്പിച്ച കുറ്റപത്രം പരിഗണിച്ചാണ് കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തിട്ടുള്ളത് - സമൻസ് അയക്കുന്നതിനായുള്ള തന്റെ ബോധ്യത്തെക്കുറിച്ച് വ്യക്തമായ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താതെ നടപടികൾക്കായി ഉത്തരവിട്ടതിൽ യാതൊരു നിയമവിരുദ്ധതയുമില്ല.

ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമം, 1973 - വകുപ്പ് 190, 204 എന്നിവ - നടപടികൾ ആരംഭിക്കൽ - വിധി: പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന്, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടോ എന്ന് മാത്രമേ നോക്കേണ്ടതുള്ളൂ - നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, രേഖകളിലുള്ള വിവരങ്ങളുടെ തെളിവ് മൂല്യം ളക്കിനോക്കാൻ കോടതി ബാധ്യസ്ഥമല്ല - കുറ്റപത്രത്തിലെ ആരോപണങ്ങളിലും ഹാജരാക്കിയ തെളിവുകളിലും കോടതി മനസ്സിരുത്തുകയും, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് സ്വയം ബോധ്യപ്പെടുകയും വേണം - കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിക്കാനോ പ്രതി കുറ്റക്കാരനാണെന്ന് കണ്ടെത്തുന്നതിന് തെളിവുകൾ പര്യാപ്തമാണോ എന്ന് തീരുമാനിക്കാനോ കോടതി മുതിരേണ്ടതില്ല - സാധ്യമായ പ്രതിരോധ വാദങ്ങളെക്കുറിച്ച് അന്വേഷണം നടത്തേണ്ട ആവശ്യവും കോടതിക്കില്ല - അതുപോലെ തന്നെ, നിയമപരമായ തടസ്സങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയോ അല്ലെങ്കിൽ നിയമപരമായി പ്രതിക്ക് ഉത്തരവാദിത്തമില്ലാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന വ്യക്തമായ പ്രതിരോധങ്ങൾ അല്ലാത്തപക്ഷം, നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന സമയത്ത് 'സാധ്യമായ പ്രതിരോധങ്ങൾ' പരിഗണിക്കേണ്ടതില്ല.

ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമം, 1973 - വകുപ്പ് 397 - റിവിഷൻ അധികാരം - അതിന്റെ പരിധി - വകുപ്പ് 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ ഹർജി പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, ഹൈക്കോടതി ഒരു അപ്പീൽ കോടതിയായിട്ടല്ല പ്രവർത്തിക്കുന്നത്; കീഴ്ക്കോടതിയുടെ വിധിന്യായം യുക്തിരഹിതമല്ലെങ്കിൽ തെളിവുകൾ പുനഃപരിശോധിക്കാൻ പാടില്ല - നിലവിലെ കേസിൽ, കുറ്റപത്രത്തിന്റെയും അതിൽ ഹാജരാക്കിയ രേഖകളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെട്ടിരുന്നു - കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിക്കുന്നതിനും മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിന് പകരം സ്വന്തം നിലപാട് സ്വീകരിക്കുന്നതിലും ഹൈക്കോടതി ന്യായീകരിക്കപ്പെടുന്നില്ല - ശിക്ഷാ നിയമം, 1860 - വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120-ബി എന്നിവ.

അപ്പീൽ അനുവദിച്ചുകൊണ്ട് ഈ കോടതി ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:

1.1 നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, മജിസ്ട്രേറ്റ് പ്രധാനമായും പരിഗണിക്കേണ്ടത് പരാതിയിലെ ആരോപണങ്ങളോ അല്ലെങ്കിൽ അതിനെ പിന്തുണയ്ക്കുന്ന തെളിവുകളോ ആണെന്നും, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടോ എന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടുക മാത്രമാണ് വേണ്ടതെന്നും സുസ്ഥിരമായിട്ടുള്ള കാര്യമാണ്. സമൻസ് അയക്കുമ്പോൾ, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന തന്റെ ബോധ്യത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ മജിസ്ട്രേറ്റ് വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതില്ല. [ഖണ്ഡിക 15][1117-ജി-എച്ച്; 1118-എ]

പെപ്സി ഫുഡ്സ് ലിമിറ്റഡും മറ്റൊരാളും v. സ്പെഷ്യൽ ജഡ്ജ് മജിസ്ട്രേറ്റും മറ്റുള്ളവരും (1998) 5 SCC 749 : [1997] 5 Suppl. SCR 12; *ഭൂഷൺ കുമാറും മറ്റൊരാളും v. സ്റ്റേറ്റും (ഡൽഹി എൻ.സി.ടി.) മറ്റൊരാളും* (2012) 5 SCC 424 : [2012] 2 SCR 696; *മെഹ്മൂദ് ഉൽ റഹ്മാൻ v. ഖാസിർ മുഹമ്മദ് ഖുണ്ടയും മറ്റുള്ളവരും* (2015) 12 SCC 420 : [2015] 4 SCR 841 - എന്നീ കേസുകൾ ബാധകമല്ലെന്ന് വിധിച്ചു.

1.2 സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 173(2) പ്രകാരമുള്ള പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഏതെങ്കിലും കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രതിപാദിക്കുന്നു. മജിസ്ട്രേറ്റിന് മുൻപാകെ ഫയൽ ചെയ്ത ഒരു പരാതി, നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളില്ലെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് അഭിപ്രായമുണ്ടെങ്കിൽ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 203 പ്രകാരം തള്ളിക്കളയാവുന്നതാണ്; അത്തരം ഓരോ സാഹചര്യത്തിലും അദ്ദേഹം അത് ചെയ്യുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ ചുരുക്കത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 203 പ്രകാരം ഒരു പരാതി തള്ളിക്കളഞ്ഞിട്ടില്ല എങ്കിൽ, മജിസ്ട്രേറ്റ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നു. ഒരു പരാതി തള്ളിക്കളയുന്നതിന് കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട് എന്നാണ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 203-ഉം വകുപ്പ് 204-ഉം ചേർത്ത് വായിക്കുമ്പോൾ വ്യക്തമാകുന്നത്. നിലവിലെ കേസിൽ, പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തിട്ടുള്ളത്. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്മേൽ ആരംഭിച്ച വാറന്റ് കേസുകളിൽ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 239 പ്രകാരം, പോലീസ് റിപ്പോർട്ടും സി.ആർ.പി.സി. സെക്ഷൻ 173 പ്രകാരം അതിനോടൊപ്പം സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ള രേഖകളും പരിഗണിച്ച ശേഷം, പ്രതിക്കും പ്രോസിക്യൂഷനും വാദങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കാൻ അവസരം നൽകിക്കൊണ്ട്, പ്രതിക്കെതിരെയുള്ള ആരോപണങ്ങൾ അടിസ്ഥാനരഹിതമാണെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, മജിസ്ട്രേറ്റ് പ്രതിയെ കേസിൽ നിന്നും

ഒഴിവാക്കേണ്ടതും അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുമാണ്. [ഖണ്ഡികകൾ 18, 19 എന്നിവ][1120-ഡി, എഫ്-ജി; 1121-എ]

രാജ് കുമാർ അഗർവാൾ v. ഉത്തർപ്രദേശ് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും 1999 Cr.LJ 4101 - അംഗീകരിച്ചു.

1.3 പ്രതിയെ വിളിപ്പിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിക്കാനോ ശേഖരിച്ച വിവരങ്ങൾ പ്രതിയെ ശിക്ഷിക്കാൻ പര്യാപ്തമാണോ എന്ന് നോക്കാനോ മജിസ്ട്രേറ്റ് ബാധ്യസ്ഥനല്ല. തെളിവുകളെയും അതിന്റെ യോഗ്യതകളെയും വിലയിരുത്തേണ്ട ആവശ്യം കോടതിക്കില്ല. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം പ്രതിയെ വിളിപ്പിക്കുന്നതിന് സ്വീകരിക്കേണ്ട മാനദണ്ഡമല്ല കുറ്റം ചുമത്തുന്ന സമയത്ത് വേണ്ടത്. "നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ട്....." എന്നാണ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം സമൻസ് അയക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന പദപ്രയോഗം; എന്നാൽ കുറ്റം ചുമത്തുന്നതിന്, "പ്രതി കുറ്റം ചെയ്തുവെന്ന് കരുതാൻ കാരണമുണ്ട്....." എന്നാണ് ഐ.പി.സി. വകുപ്പ് 240, 246 എന്നിവയിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന പദപ്രയോഗം. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്ന ഘട്ടത്തിലും സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം സമൻസ് അയക്കുന്നതിനും കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വിശദമായ അന്വേഷണം ആവശ്യമില്ല. കേസ് അന്വേഷണത്തിന് ശേഷം പോലീസ് കുറ്റപത്രവും അതോടൊപ്പമുള്ള രേഖകളും സമർപ്പിച്ചു എന്ന വസ്തുത തന്നെ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം സമൻസ് അയക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകുന്നതിന് മതിയായ കാരണമായി കണക്കാക്കാം. [ഖണ്ഡിക 21][1122-ഇ-എച്ച്]

1.4 പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ, മജിസ്ട്രേറ്റിന് കുറ്റപത്രം, സാക്ഷിമൊഴികൾ, അന്വേഷണ വേളയിൽ പോലീസ് ശേഖരിച്ച മറ്റ് തെളിവുകൾ എന്നിവയുടെ മുൻഗണന ലഭിക്കുന്നുണ്ട്. ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്കും അന്വേഷണ ചട്ടങ്ങൾക്കും അനുസൃതമായി നടത്തുന്ന അന്വേഷണത്തിനിടെ അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ/എസ്.എച്ച്.ഒ. ആവശ്യമായ തെളിവുകൾ ശേഖരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ ശേഖരിക്കുന്ന തെളിവുകളും രേഖകളും അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ തലത്തിൽ സൂക്ഷ്മപരിശോധന നടത്തിയ ശേഷമാണ് കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നത്. ഉചിതമായ കേസുകളിൽ, കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നതിന് മുൻപ് പബ്ലിക് പ്രോസിക്യൂട്ടറുടെ അഭിപ്രായവും തേടാറുണ്ട്. അങ്ങനെ പോലീസ് റിപ്പോർട്ടും അതിനോടൊപ്പം പോലീസ് ഹാജരാക്കിയ രേഖകളും പരിശോധിക്കാനുള്ള സൗകര്യം കോടതിക്കുണ്ട്. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രകാരം, ഒരു പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്മേൽ

മജിസ്ട്രേറ്റ് കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുകയും നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടുകയും ചെയ്താൽ, നടപടികൾ ആരംഭിക്കാൻ മജിസ്ട്രേറ്റ് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. അത്തരം കേസുകളിൽ, നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന് കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താൻ മജിസ്ട്രേറ്റ് ബാധ്യസ്ഥനല്ല. നിലവിലെ കേസിൽ, ഐ.പി.സി. വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120 ബി എന്നിവ പ്രകാരം പോലീസ് സമർപ്പിച്ച കുറ്റപത്രം പരിഗണിച്ചാണ് കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തത്; അതിനാൽ സമൻസ് അയക്കുന്നതിനായുള്ള തന്റെ ബോധ്യത്തെക്കുറിച്ച് വ്യക്തമായ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താതെ നടപടികൾക്കായി ഉത്തരവിട്ടതിൽ യാതൊരു നിയമവിരുദ്ധതയുമില്ല. [ഖണ്ഡിക 22][1123-എ-എഫ്]

2. നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവിനെതിരെ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 397(2) പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ നിലനിൽക്കുമോ എന്നത് സംബന്ധിച്ച്:-

2.1 വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകൾ ഹാജരാക്കിയ ഒരു ലളിതമായ കേസാണെന്ന മുൻധാരണയോടെയുള്ള സിംഗിൾ ജഡ്ജിയുടെ നടപടി ശരിയായിരുന്നില്ല. കമ്പനികളുടെ ഒരു ശൃംഖല സ്ഥാപിച്ച് ഹവാല വഴി ദുബായിലും ഹോങ്കോങ്ങിലും അധിഷ്ഠിതമായ കമ്പനികളിലേക്ക് വിദേശ നാണ്യം അയച്ച സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യമായിരുന്നു എന്നതാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദം. ഈ കമ്പനികൾ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിനെയും മറ്റ് ബാങ്കുകളെയും സമീപിക്കുകയും ലെറ്റേഴ്സ് ഓഫ് ക്രെഡിറ്റ് ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു; കൂടാതെ ഈ എൻട്രി ബില്ലുകൾ യഥാർത്ഥമാണെന്നും വസ്ത്രങ്ങൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇറക്കുമതി ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും വഞ്ചനാപരമായി തെറ്റിദ്ധരിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകൾ ഹാജരാക്കി. ഈ തുക വിദേശ നാണ്യമായി ദുബായിലെയും ഹോങ്കോങ്ങിലെയും വിദേശ കമ്പനികളിലേക്ക് അയക്കുന്നതിനായി ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിനെയും മറ്റ് ബാങ്കുകളെയും വഞ്ചനാപരമായി പ്രേരിപ്പിച്ചു. [ഖണ്ഡിക 26][1126-സി-എഫ്]

2.2 എതിർകക്ഷി-പ്രതി പണം ശേഖരിക്കുകയും കൊറിയറുകൾ വഴി അത് പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നുവെന്നും, അതുവഴി വിദേശത്തേക്കുള്ള പണത്തിന്റെ നിയമവിരുദ്ധമായ കൈമാറ്റത്തിൽ ഒരു ഇടനിലക്കാരനായി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നുവെന്നും പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി പരിശോധിക്കുമ്പോൾ പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ വ്യക്തമാകുന്നു. പ്രതിയുടെ ബിസിനസ്സിനെയും അക്കൗണ്ടുകളെയും കുറിച്ചുള്ള പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി കേട്ടുകേൾവി മാത്രമാണെന്നും, അദ്ദേഹം നേരിട്ടോ അല്ലാതെയോ പ്രതിയുമായി ഇടപാടുകൾ നടത്തിയിട്ടുണ്ടെന്ന് ഒരിടത്തും പറഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും സിംഗിൾ ജഡ്ജി നിരീക്ഷിച്ചു. പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി കേട്ടുകേൾവി

മാത്രമാണോ, അതിന് സമകാലികമായ തെളിവുകളുടെ പിന്തുണയുണ്ടോ, അത് 'റെസ് ഗസ്റ്റേ' എന്ന വിഭാഗത്തിൽ പെടുമോ, അത് തെളിവായി സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയുമോ ഇല്ലയോ എന്നതൊക്കെ വിചാരണ വേളയിൽ മാത്രം നോക്കേണ്ട കാര്യങ്ങളാണ്. ഇരുഭാഗത്തിന്റെയും വാദഗതികളുടെ ഗുണദോഷങ്ങളിലേക്ക് ഇപ്പോൾ കടക്കാൻ കഴിയില്ല, കാരണം അവ വിചാരണാ വേളയിൽ മാത്രം ഉന്നയിക്കപ്പെടുകയും മറുപടി നൽകപ്പെടേണ്ടതുമാണ്. അങ്ങാടിയമാരെ കോടതിയിൽ ഇനിയും വിസ്തരിക്കാനിരിക്കുന്നതേയുള്ളൂ. വിചാരണ വേളയിൽ അങ്ങാടിയമാരെ വിസ്തരിക്കുന്ന സമയത്ത്, ആരോപിക്കപ്പെട്ട ഇടപാടുകളുമായി എതിർകക്ഷിയെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന പ്രസക്തമായ രേഖകളുമായി അവരെ നേരിടാൻ പ്രോസിക്യൂഷന് അവകാശമുണ്ട്. പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന്, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടോ എന്ന് മാത്രമേ നോക്കേണ്ടതുള്ളൂ. നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, രേഖകളിലുള്ള വിവരങ്ങളുടെ തെളിവ് മൂല്യം കോടതി വിലയിരുത്തേണ്ടതില്ല. കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിക്കാനോ പ്രതി കുറ്റക്കാരനാണെന്ന് സ്ഥാപിക്കാൻ തെളിവുകൾ പര്യാപ്തമാണോ എന്ന് തീരുമാനിക്കാനോ ഈ ഘട്ടത്തിൽ കോടതി മുതിരേണ്ടതില്ല. [ഖണ്ഡികകൾ 31, 32, 35, 36, 37 എന്നിവ][1130-ഇ-ജി; 1131-ഡി, എച്ച്; 1132-എ-ബി]

നൂപുർ തൽവാർ v. സെൻട്രൽ ബ്യൂറോ ഓഫ് ഇൻവെസ്റ്റിഗേഷനും മറ്റൊരാളും, (2012) 11 SCC 465 : [2012] 6 SCR 723 - കേസ് ആശ്രയിച്ചു.

അമർ നാഥും മറ്റുള്ളവരും v. ഹരിയാന സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും, (1977) 4 SCC 137 : [1978]1 SCR 222; *കെ.കെ. പട്ടേലും മറ്റൊരാളും v. ഗുജറാത്ത് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും,* (2000) 6 SCC 195 : [2000] 1 Suppl. SCR 312; *ഊർമ്മിള ദേവി v. യുധീർ സിംഗ്,* (2013) 15 SCC 624 : [2013] 16 SCR 542; *ബൽറാം പ്രസാദ് അഗർവാൾ v. ബിഹാർ സംസ്ഥാനവും മറ്റുള്ളവരും* (1997) 9 SCC 338 : [1996] 9 Suppl. SCR 752; *ഭോലു റാം V. പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും,* (2008) 9 SCC 140 : [2008] 12 SCR 959 - എന്നീ കേസുകൾ പരാമർശിച്ചു.

3.1 കള്ളപ്പണം വെളുപ്പിക്കുന്നതിനായുള്ള ഗൂഢാലോചനയിലോ, വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകൾ ഉപയോഗിച്ച് ബാങ്കുകളെ വഞ്ചനാപരമായി പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതിലോ, ഹോങ്കോങ്ങിലെയും ദുബായിലെയും വിദേശ ബാങ്കുകളിലേക്ക് വിദേശ നാണ്യമായി തുക കൈമാറുന്നതിലോ എതിർകക്ഷി എന്തെങ്കിലും പങ്കു വഹിച്ചതായി തെളിയിക്കുന്ന ഒരു വസ്തുതയും ഇല്ലെന്ന് പറയുന്നതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് തെറ്റുപറ്റി. പണം അയക്കുന്നവരിൽ

നിന്ന് എതിർകക്ഷി പണം ശേഖരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, അത് അങ്ങാടിയ സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴി പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന് അയച്ചു കൊടുക്കാറുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹം അത് എം.ജെ. നടത്തുന്ന കമ്പനികളുടെ അക്കൗണ്ടുകളിൽ ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി നിക്ഷേപിക്കുകയും ആ പണം വിദേശ നാണ്യമായി വിദേശത്തേക്ക് മാറ്റുകയും ചെയ്തുവെന്നും അതിൽ എതിർകക്ഷിക്ക് പങ്കുണ്ടെന്ന് പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ തെളിയിക്കുന്ന പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ രേഖകളെ തള്ളിക്കളഞ്ഞതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് പിഴവ് സംഭവിച്ചു. പ്രതിയായ എം.ജെ. നിയന്ത്രിക്കുന്ന കമ്പനിയിൽ നിന്നും എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം 3,00,00,000/- രൂപ തന്റെ അക്കൗണ്ടിൽ നിക്ഷേപിച്ചതായി എതിർകക്ഷിയുടെ സഹോദരൻ സമ്മതിച്ചു. എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ സഹോദരൻ കൈപ്പറ്റിയ പണം യഥാർത്ഥ വായ്പാ ഇടപാടാണോ അതോ അത് കമ്മീഷന്റെ ഭാഗമാണോ എന്ന ചോദ്യം, കക്ഷികൾ വാക്കാലുള്ളതോ രേഖാമൂലമുള്ളതോ ആയ തെളിവുകൾ ഹാജരാക്കുന്ന വിചാരണ ഘട്ടത്തിൽ മാത്രമേ പരിശോധിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. കൂടാതെ, എതിർകക്ഷിയുടെ ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ് പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, മെസ്സേഴ്സ് നാച്ചുറൽ ട്രേഡിംഗ് കമ്പനിയിൽ നിന്ന് എതിർകക്ഷിയുടെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ആകെ 6,30,00,000/- രൂപയുടെ നാല് ഇടപാടുകൾ നടന്നതായി കാണുന്നു. കൂടാതെ, എതിർകക്ഷിയുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള സ്ഥാപനമായ മെസ്സേഴ്സ് നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെ ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ് പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, പ്രതിയായ എം.ജെ.-യുടെ ബിസിനസ്സ് സ്ഥാപനത്തിൽ നിന്ന് ഈ സ്ഥാപനത്തിന്റെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ഏകദേശം 7,00,00,000/- രൂപയുടെ ഇടപാടുകൾ നടന്നതായും കാണുന്നു. [ഖണ്ഡികകൾ 38, 39, 41 എന്നിവ][1132-ഇ-എച്ച്; 1133-ബി, എഫ്]

3.2 എതിർകക്ഷിയുടെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരന്റെയും അക്കൗണ്ടുകളിലേക്ക് 'കമ്മീഷൻ' എന്ന് പറയപ്പെടുന്ന 16,00,00,000/- രൂപ അയച്ച രണ്ട് കമ്പനികളെ പ്രതിപ്പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലെന്നോ, അതിന്റെ ഡയറക്ടറെയോ പാർട്ണറെയോ പ്രതിയായി കാണിച്ചിട്ടില്ലെന്നോ ഉള്ള വാദം അംഗീകരിക്കാൻ യോഗ്യമല്ല. വിചാരണ വേളയിൽ മാത്രമേ മേൽപ്പറഞ്ഞ രണ്ട് കമ്പനികളിൽ നിന്ന് എതിർകക്ഷിയുടെ അക്കൗണ്ടിലേക്കുള്ള പണത്തിന്റെ ഒഴുക്ക് സ്ഥാപിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. 16,00,00,000/- രൂപയെന്ന വലിയ തുക കൈപ്പറ്റിയ സാഹചര്യത്തിൽ, ഈ പണം തന്റെ സാധാരണ ബിസിനസ്സ് ഇടപാടുകളുടെ ഭാഗമായി ലഭിച്ചതാണെന്ന പ്രതിരോധ വാദം വിചാരണ വേളയിൽ സ്ഥാപിക്കേണ്ടത് പ്രതിയാണ്. എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കമ്പനിയുടെയും അക്കൗണ്ടുകളിൽ തുക നിക്ഷേപിച്ചതും പ്രതിയുടെ സഹോദരൻ തുക കൈപ്പറ്റിയതും കാണിക്കുന്ന, പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റുകൾ പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന് കാണിക്കുന്ന പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ തെളിവുകളാണ്. ഇത്തരം വരവുകൾ തന്റെ ബിസിനസ്സ് ഇടപാടുകളുടെ ഭാഗമാണെന്ന എതിർകക്ഷിയുടെ സാധ്യമായ പ്രതിരോധ വാദത്തിന്റെ പേരിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ

ഹാജരാക്കിയ തെളിവുകളും രേഖകളും തള്ളിക്കളയാൻ കഴിയില്ല.[ഖണ്ഡികകൾ 42, 44 എന്നിവ][1133-ജി-എച്ച്; 1134-എ, ഡി-ഇ]

4. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ ഹർജി പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, കീഴ്കോടതിയുടെ വിധിയിൽ യുക്തിരഹിതമായ തെറ്റുകൾ ഇല്ലാത്തപക്ഷം ഹൈക്കോടതി ഒരു അപ്പീൽ കോടതിയായി പ്രവർത്തിക്കാനോ തെളിവുകൾ പുനർമൂല്യനിർണ്ണയം നടത്താനോ പാടില്ല. കുറ്റപത്രത്തിന്റെയും അതോടൊപ്പം ഹാജരാക്കിയ രേഖകളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെട്ട സാഹചര്യത്തിൽ, കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിച്ച് സ്വന്തം വീക്ഷണം പകരം വെക്കുന്നതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജി ന്യായീകരിക്കപ്പെടുന്നില്ല. [ഖണ്ഡിക 49][1135-ജി-എച്ച്; 1136-എ]

കേസ് നിയമ സൂചിക

[1997] 5 Suppl. SCR 12	ഖണ്ഡിക 11	ബാധകമല്ലെന്ന് വിധിച്ചു
[2012] 2 SCR 696	ഖണ്ഡിക 15	ബാധകമല്ലെന്ന് വിധിച്ചു
[2015] 4 SCR 841	ഖണ്ഡിക 16	ബാധകമല്ലെന്ന് വിധിച്ചു
1999 Cr.LJ 4101	ഖണ്ഡിക 19	അംഗീകരിച്ചു
[1978] 1 SCR 222	ഖണ്ഡിക 23	പരാമർശിച്ചു
[2000] 1 Suppl. SCR 312	ഖണ്ഡിക 23	പരാമർശിച്ചു
[2013] 16 SCR 542	ഖണ്ഡിക 24	പരാമർശിച്ചു
[1996] 9 Suppl. SCR 752	ഖണ്ഡിക 33	പരാമർശിച്ചു
[2012] 6 SCR 723	ഖണ്ഡിക 37	പരാമർശിച്ചു
[2008] 12 SCR 959	ഖണ്ഡിക 43	പരാമർശിച്ചു

ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ അധികാരിത: 2019-ലെ ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 224.

2017-ലെ ക്രിമിനൽ റിവിഷൻ അപേക്ഷ നമ്പർ 264-ലെ അഹമ്മദാബാദിലെ ഗുജറാത്ത് ഹൈക്കോടതിയുടെ 03.05.2017 തീയതിയിലെ വിധിന്യായത്തിൽ നിന്നും ഉത്തരവിൽ നിന്നും.

അപ്പീൽവാദിക്ക് വേണ്ടി അഭിഭാഷകരായ പ്രിതേഷ് കപൂർ, ശ്രീമതി ഹേമന്തിക വാഹി, ശ്രീമതി ജെസൽ വാഹി, ശ്രീമതി പൂജ സിംഗ്, ശ്രീമതി വിശാഖ എന്നിവർ.

എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി മുതിർന്ന അഭിഭാഷകനായ മുകുൾ റോഹ്ത്താഗി അഭിഭാഷകരായ നീരജ് കിഷൻ കൗൾ, സമീർ റോഹ്ത്താഗി, ശ്രീമതി ദിക്ഷ റായ്, ആശിഷ് ബത്ര, സാർത്ഥക് സച്ച്ദേവ്, വതൻ ശർമ്മ, അക്ഷിത് പ്രധാൻ, ഇഷാൻ ബിഷ്ത്, പാലക് മഹാജൻ, അമിത് കെ. നൈൻ, വരുൺ മാത്തൂർ, വീരേൻ സിബൽ, വിവേകാനന്ദ ബൊമ്മിനേനി, ദിവ്യാൻഷു ശ്രീവാസ്തവ, നിഖിൽ റോഹ്ത്താഗി, ആശിഷ് ബത്ര എന്നിവർ.

കോടതിയുടെ വിധിന്യായം പുറപ്പെടുവിച്ചത്

ജസ്റ്റിസ് ആർ. ബാനുമതി:

1. അനുമതി അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു.

2. ക്രിമിനൽ കേസ് നമ്പർ 62851/2014-ൽ പോലീസ് സമർപ്പിച്ച രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി ചാർജ് ഷീറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഐ.പി.സി. വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A, 120-B പ്രകാരമുള്ള കുറ്റങ്ങൾക്ക് മജിസ്ട്രേറ്റ് കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുകയും, എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് നടപടിക്രമങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കാൻ ഉത്തരവിടുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് സൂറത്തിലെ ചീഫ് ജുഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് 15.11.2014-ൽ പുറപ്പെടുവിച്ച ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുകയും ക്രിമിനൽ റിവിഷൻ നമ്പർ 264/2017 അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടുള്ള ഗുജറാത്ത് ഹൈക്കോടതിയുടെ 03.05.2017-ലെ ഉത്തരവിനെതിരെയുള്ളതാണ് ഈ അപ്പീൽ.

3. കേസിന്റെ സംക്ഷിപ്ത വസ്തുതകൾ ഇപ്രകാരമാണ്: മെസ്സേഴ്സ് ആർ.എ. ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടേഴ്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് ഗുഢാലോചന നടത്തിയെന്നും, ഈ ഗുഢാലോചനയുടെ ഭാഗമായി തങ്ങളുടെ കമ്പനി വിദേശ വിപണിയിൽ നിന്ന് മിനുസമില്ലാത്ത വജ്രങ്ങളും പോളിഷ് ചെയ്ത വജ്രങ്ങളും ഇറക്കുമതി ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്നും അവ സൂറത്തിലെയും മുംബൈയിലെയും പ്രാദേശിക വിപണിയിൽ വിൽക്കുന്നുണ്ടെന്നും പ്രസ്താവിക്കുകയും, ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ട്, സൂറത്തിലെ സബ് ജയിലിന് എതിർവശത്തുള്ള ശ്യാം ചേമ്പേഴ്സിലെ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിൽ 13.12.2013-ൽ അവർ ഒരു കറന്റ് അക്കൗണ്ട് ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തുവെന്ന് ആരോപിച്ചുകൊണ്ട് അവർക്കെതിരെ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്ക് മാനേജർ ഒരു പരാതി നൽകി. മെസ്സേഴ്സ് ആർ.എ. ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടേഴ്സ് ഹാജരാക്കിയ എൻട്രി ബില്ലുകൾ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ, 17 എൻട്രി ബില്ലുകൾ വ്യാജമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. മെസ്സേഴ്സ് ആർ.എ. ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടേഴ്സ് കസ്റ്റംസ് ഓഫീസർമാരുടെ വ്യാജ ഒപ്പും സ്റ്റാമ്പും തയ്യാറാക്കിയെന്നും, പ്രസ്തുത എൻട്രി ബില്ലുകൾ വ്യാജമാണെന്ന് കൃത്യമായി അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് തന്നെ, അവ സത്യവും യഥാർത്ഥവുമാണെന്ന് വ്യാജമായി സമർപ്പിച്ച് 13.12.2013-നും 24.02.2014-നും ഇടയിൽ സൂറത്തിലെ സബ് ജയിലിന് എതിർവശത്തുള്ള ശ്യാം ചേമ്പേഴ്സിലെ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ ബാങ്കിൽ വഞ്ചനാപരമായി സമർപ്പിച്ചുവെന്നും (01)

മണുക്ക് ട്രേഡിംഗ് എഫ്.സെഡ്.ഇ., ദുബായ് (02) നിപ്പോൺ ഇൻകോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ് ഹോങ്കോംഗ് (03) കോർണൽ ട്രേഡിംഗ് (എച്ച്.കെ.) ലിമിറ്റഡ് ഹോങ്കോംഗ് (04) അൽ അൽമാസ് എഫ്.സെഡ്.ഇ. ലിമിറ്റഡ് ഹോങ്കോംഗ്, (05) എസ്. അൽ സബ ജനറൽ ട്രേഡിംഗ് എഫ്.സെഡ്.ഇ., ദുബായ്, (06) ഡൈമൂർ ജ്വെംസ് ജ്വല്ലറി (എൽഎൽസി) ലിമിറ്റഡ് ഹോങ്കോംഗ് എന്നീ സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്ക് അവർ 104,60,99,082/- രൂപ കൈമാറുകയും അതുവഴി ഭാരത സർക്കാരിനെ വഞ്ചിക്കുന്ന കൃറ്റം ചെയ്യുകയും ചെയ്തുവെന്നും ആരോപിക്കപ്പെട്ടു.

4. മേൽപ്പറഞ്ഞ പരാതിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, മെസ്സേഴ്സ് ആർ.എ. ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടേഴ്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡിനും അതിന്റെ ഡയറക്ടർമാരായ ശൈലേഷ് രമേഷ്ഭായ് പട്ടേൽ, അനികേത് അശോക് അംബേക്കർ എന്നിവർക്കുമെതിരെ ഐ.പി.സി വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A, 120B എന്നിവ പ്രകാരം 11.04.2014-ൽ എഫ്.ഐ.ആർ. നമ്പർ 16/2014 രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു. പരാതിയിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള പ്രതികൾ ക്രിമിനൽ ഗൂഢാലോചന നടത്തിയെന്നും, മൊത്തത്തിൽ, 17 വ്യാജവും കെട്ടിച്ചമച്ചതുമായ എൻട്രി ബില്ലുകൾ നിക്ഷേപിക്കുകയും പ്രസ്തുത വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകൾ സൂറത്തിലെ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിൽ ഹാജരാക്കുകയും അങ്ങനെ 104,60,99,082/- രൂപ ഹവാല വഴി ദുബായിലേക്കും ഹോങ്കോങ്ങിലേക്കും വ്യത്യസ്ത കമ്പനികൾക്ക് നിയമവിരുദ്ധമായി കൈമാറുകയും ഇന്ത്യാ സർക്കാരിനെ വഞ്ചിക്കുകയും ചെയ്തുവെന്ന് പരാതിക്കാരൻ തന്റെ പരാതിയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നു. പ്രസ്തുത എഫ്.ഐ.ആർ.-ൽ ഈ കേസിനാസ്പദമായ എതിർകക്ഷിയുടെ പേര് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

5. അന്വേഷണത്തിനിടയിൽ, 01.08.2014-ൽ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 161 പ്രകാരം പ്രഫുൽഭായ് മോഹൻഭായ് പട്ടേൽ എന്ന വ്യക്തിയുടെ മൊഴി രേഖപ്പെടുത്തുകയും പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദമനുസരിച്ച്, പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ പ്രസ്തുത മൊഴി പ്രകാരം എതിർകക്ഷി-പ്രതിയായ അഫ്രോസ് മുഹമ്മദ് ഹസൻഫട്ടയ്ക്കും മറ്റ് പ്രതികളായ മദൻലാൽ മാണിക്ചന്ദ് ജെയിൻ, അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനി എന്നിവർക്കും കൂറ്റകൃത്യത്തിൽ പങ്കുണ്ടെന്നും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഹവാലാ വഴി വൻതോതിൽ പണം തട്ടിയെടുത്ത് ഭാരത സർക്കാരിനെ വഞ്ചിക്കാൻ മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രതികൾ മറ്റുള്ളവരുമായി ചേർന്ന് ക്രിമിനൽ ഗൂഢാലോചന നടത്തിയെന്നാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദം.

6. മറ്റ് സാക്ഷികളായ എസ്. ബാബുലാൽ അങ്ങാടിയയുടെ പാർട്ണർ ബാബുഭായ് കാഞ്ചിഭായ് പട്ടേൽ, ബാബുലാൽ അങ്ങാടിയയുടെ മാനേജർ പ്രവീൺഭായ് ജെതാഭായ് പട്ടേൽ എന്നിവരുടെ മൊഴി 11.08.2014-ന് രേഖപ്പെടുത്തി. 18.08.2014-ന് സുനിൽ അഗർവാൾ, രത്തൻ അഗർവാൾ എന്നീ രണ്ട് വ്യക്തികൾക്കെതിരെ ക്രിമിനൽ കേസ് നമ്പർ 47715/2014-

ൽ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 173 പ്രകാരം കുറ്റപത്രം സമർപ്പിച്ചു. പ്രസ്തുത കുറ്റപത്രത്തിൽ എതിർകക്ഷി-പ്രതിയെ 'സംശയിക്കപ്പെടുന്ന വ്യക്തി' എന്നാണ് പരാമർശിച്ചിരുന്നത്. എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 16/2014-മായി ബന്ധപ്പെട്ട അന്വേഷണത്തിനായി 20.08.2014-ന് സൂറത്തിലെ ഡി.സി.ബി. പോലീസ് സ്റ്റേഷനിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥർ എതിർകക്ഷി-പ്രതിയായ അഫ്രോസ് ഹസൻഫട്ടയെ അറസ്റ്റ് ചെയ്തു. 30.09.2014-ന് മദൻലാൽ മാണിക്ചന്ദ് ജയിനിനെതിരെ ക്രിമിനൽ കേസ് നമ്പർ 55259/2014-ൽ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 173(8) പ്രകാരം ആദ്യത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രം സമർപ്പിച്ചു. അപ്പീൽവാദിയുടെ വാദപ്രകാരം, എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ കാര്യത്തിൽ കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കാനുള്ള നിയമപരമായ കാലാവധി അന്ന് അവസാനിച്ചിരുന്നില്ല എന്ന കാരണം പ്രസ്തുത ഒന്നാം സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിൽ എതിർകക്ഷി-പ്രതിയെ പ്രതിയായി ചേർത്തിരുന്നില്ല.

7. തുടർ അന്വേഷണത്തിനിടയിൽ, സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 161 പ്രകാരം സാക്ഷികളായ സി.എ. സുരേന്ദ്ര ധരേവ, അമൃതഭായ് നരോത്തംദാസ് പട്ടേൽ, എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ ജാഫർ മുഹമ്മദ് ഹസൻഫട്ട എന്നിവരുടെ മൊഴികൾ രേഖപ്പെടുത്തി. പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദപ്രകാരം, എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ ജാഫർ മുഹമ്മദ് ഹസൻഫട്ടയുടെ പ്രസ്തുത മൊഴിയിൽ നിന്നും, സഹപ്രതിയായ മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള നാച്ചുറൽ ട്രേഡിംഗ് കമ്പനിയിൽ നിന്നും ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി തന്റെ സഹോദരൻ ജാഫർ മുഹമ്മദ് ഹസൻഫട്ടയുടെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് 3,00,00,000/- രൂപ കൈമാറാൻ എതിർകക്ഷി ക്രമീകരണങ്ങൾ ചെയ്തതായി വ്യക്തമാകുന്നു. എതിർകക്ഷി-പ്രതിയാണ് നൈൽ ഇൻഡസ്ട്രീസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡിന്റെ ഏക ഉടമസ്ഥൻ. 18.10.2014-ന്, പ്രസ്തുത നൈൽ ഇൻഡസ്ട്രീസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡിന്റെ മാനേജർ സമീർ ജിക്കർ ഗോഹിലിന്റെ മൊഴി രേഖപ്പെടുത്തി. പ്രോസിക്യൂഷന്റെ വാദം അനുസരിച്ച്, യൂണിയൻ ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ നൻപുര ബ്രാഞ്ചിലെ എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ 31.12.2013 മുതൽ 25.03.2014 വരെയുള്ള ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റിൽ, നാച്ചുറൽ ട്രേഡിംഗ് കമ്പനിയുടെ അക്കൗണ്ടിൽ നിന്നും എതിർകക്ഷിയുടെ കമ്പനിയായ നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷനിലേക്ക് കോടിക്കണക്കിന് രൂപ കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ടതായി കാണുന്നു. കൂടാതെ നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെ ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റിൽ മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ഗംഗേശ്വർ മെർക്കന്റൈൽ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡിൽ നിന്നും വലിയൊരു തുക അക്കൗണ്ടിലേക്ക് എത്തിയതായും കാണുന്നു. സാക്ഷിമൊഴികൾ, ബാങ്ക് ഇടപാടുകൾ, എതിർകക്ഷിയും മദൻലാൽ ജെയിനും മറ്റ് പ്രതികളും തമ്മിലുള്ള കോൾ ഡീറ്റെയിൽസ് റെക്കോർഡിന്റെ പകർപ്പ് തുടങ്ങിയ തുടർ അന്വേഷണങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, എതിർകക്ഷിയെ ഒന്നാം പ്രതിയായും അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനിയെ രണ്ടാം പ്രതിയായും ചേർത്ത് രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രം സമർപ്പിച്ചു. ഈ രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ 15.11.2014-ൽ ക്രിമിനൽ കേസ് നമ്പർ 62851/2014-ൽ

ഐ.പി.സി വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120 ബി പ്രകാരമുള്ള കുറ്റങ്ങൾക്ക് മജിസ്ട്രേറ്റ് കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുകയും, എതിർകക്ഷി അഫ്രോസ് ഹസൻഫട്ട ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രതികൾക്കെതിരെ സമൻസ് അയക്കാൻ ഉത്തരവിടുകയും ചെയ്തു.

8. എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 16/2014-ൽ 05.03.2015-ലെ ഉത്തരവ് പ്രകാരം ഹൈക്കോടതി എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് ജാമ്യം അനുവദിച്ചു. സൂറത്തിലെ ചീഫ് ജൂഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് 15.11.2014-ൽ പുറപ്പെടുവിച്ച ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് എതിർകക്ഷി-പ്രതി ഗുജറാത്ത് ഹൈക്കോടതിയിൽ 2017-ലെ ക്രിമിനൽ റിവിഷൻ അപേക്ഷ നമ്പർ 264 ഫയൽ ചെയ്തു. റിവിഷൻ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിലുണ്ടായ 766 ദിവസത്തെ കാലതാമസം 24.03.2017-ലെ ഉത്തരവിലൂടെ ഹൈക്കോടതി ക്ഷമിച്ചു. 03.05.2017-ലെ അപവദിത ഉത്തരവിലൂടെ, അഭിജ്ഞനായ സിംഗിൾ ജഡ്ജി ക്രിമിനൽ റിവിഷൻ അനുവദിക്കുകയും, 15.11.2014-ലെ രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രം നമ്പർ 62851/2014-ന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റങ്ങൾക്ക് കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തതും ഐ.പി.സി വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120 ബി എന്നിവ പ്രകാരം എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ചതുമായ സൂറത്ത് ചീഫ് ജൂഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുകയും ചെയ്തു. വ്യാജരേഖ ചമയ്ക്കൽ, വഞ്ചന, ഗൂഢാലോചന തുടങ്ങി ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന കുറ്റകൃത്യങ്ങളിൽ എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്കുള്ള ബന്ധം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന നേരിട്ടുള്ളതോ സാഹചര്യപരമായതോ ആയ യാതൊരു തെളിവുകളുമില്ലെന്ന് ഹൈക്കോടതി വിധിച്ചു. എതിർകക്ഷി തന്റെ വെളിപ്പെടുത്താത്ത പണം വഞ്ചനാപരമായി ഹവാലാ വഴി വിദേശത്തേക്ക് അയച്ചിരുന്നുവെന്നോ, കമ്മീഷൻ നേടുന്നതിനായി ഏതെങ്കിലും വ്യക്തിയിൽ നിന്ന് വഞ്ചനാപരമായി പണം കൈപ്പറ്റി അത് ഹവാലാ വഴി വിദേശ കറൻസിയായി വിദേശ കമ്പനികൾക്ക് അയച്ചിരുന്നുവെന്നോ കാണിക്കാൻ തെളിവുകളില്ലെന്നും ഹൈക്കോടതി തുടർന്ന് വിധിച്ചു. ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 120 ബി-യുടെ സഹായത്തോടെ പ്രതിയെ കേസിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയതും തെളിവുകളാൽ സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലെന്ന് ഹൈക്കോടതി വിധിച്ചു.

9. സമൻസ് അയക്കുമ്പോൾ "നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന്" മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടണമെന്ന് പലപ്പോഴായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണെന്നും, രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തോടൊപ്പം സമർപ്പിച്ച രേഖകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് കുറ്റങ്ങൾക്ക് കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുകയും എതിർകക്ഷിക്കും അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനിക്കും സമൻസ് അയക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നും, ഇതിൽ ഇടപെടാൻ പാടില്ലായിരുന്നു എന്നുമാണ് അപ്പീൽവാദിയായ സംസ്ഥാനത്തിന് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. പ്രീതേഷ് കപൂർ ബോധിപ്പിച്ചത്. സമൻസ് അയക്കുന്നത് ഒരു ഇടക്കാല ഉത്തരവ് ആയതിനാൽ, ഹൈക്കോടതി അതിന്റെ റിവിഷണൽ അധികാരം ഉപയോഗിച്ച് സമൻസ്

അയക്കാനുള്ള ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നുവെന്നും അഭിഭാഷകൻ തുടർന്ന് വാദിച്ചു. ഇത് കേവലം എൻടി ബില്ലുകളിൽ വ്യാജരേഖ ചമച്ച ഒരു ലളിതമായ കേസായി കണക്കാക്കി മുന്നോട്ട് പോയതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് തെറ്റുപറ്റിയെന്നും, കമ്പനികളുടെ ഒരു ശൃംഖല ഉണ്ടാക്കി "ഹവാല" വഴി ദുബായിലെയും ഹോങ്കോങ്ങിലെയും വിദേശ കമ്പനികളിലേക്ക് വിദേശ നാണ്യം അയച്ച സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യമാണ് ഇതെന്ന കാര്യം കോടതി പരിഗണിച്ചില്ലെന്നും അദ്ദേഹം തുടർന്ന് ബോധിപ്പിച്ചു. നിരവധി വിധിന്യായങ്ങളെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ട്, സമൻസ് അയക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ കോടതി കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളോ അല്ലെങ്കിൽ സാധ്യമായ പ്രതിരോധ വാദങ്ങളോ പരിശോധിക്കേണ്ടതില്ലെന്ന് അപ്പീൽവാദിയായ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചു.

10. ഇതിന് വിരുദ്ധമായി, ഒരു പ്രതിയെ സമൻസ് അയച്ച് വിളിച്ചുവരുത്തുക എന്നത് അതീവ ഗൗരവകരമായ ഒരു നടപടിയാണെന്നും, രേഖകളിലുള്ള വിവരങ്ങൾ കൃത്യമായി പരിശോധിക്കപ്പെടണമെന്നും, മജിസ്ട്രേറ്റ് തന്റെ വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് സമൻസ് ഉത്തരവിൽ പ്രതിഫലിക്കണമെന്നുമാണ് എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. മുകുൾ റോഹ്ത്താഗി ബോധിപ്പിച്ചത്. പ്രോസിക്യൂഷൻ ആധാരമാക്കിയ 01.08.2014-ലെ പ്രഫുൽ പട്ടേലിന്റെ പ്രസ്താവന കേട്ടുകേൾവി മാത്രമാണെന്നും അത് എതിർകക്ഷിക്കെതിരെ തെളിവായി സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്നും വിധിച്ചത് ശരിയാണെന്നും അദ്ദേഹം തുടർന്ന് വാദിച്ചു. അങ്ങാടിയമാരും, ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ ബാങ്കിലെ കമ്പനികളിലേക്ക് ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി പണം കൈമാറിയെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന പ്രഫുൽ പട്ടേലും ഈ പണമിടപാടിലെ നിർണ്ണായക കണ്ണികളാണെന്നും, അവരെ പ്രതികളാക്കിയിട്ടില്ലെന്നും, പ്രഫുൽ പട്ടേലിന്റെ മൊഴിയെ സംബന്ധിച്ച സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വാദങ്ങൾ യാതൊരു യോഗ്യതകളും ഇല്ലാത്തതാണെന്നും മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ തുടന്ന് ബോധിപ്പിച്ചു. ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിലെ കമ്പനികളുമായോ, വിദേശ നാണ്യം അയച്ചുവെന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന ഹോങ്കോങ്ങിലെയും ദുബായിലെയും വിദേശ കമ്പനികളുമായോ എതിർകക്ഷിയെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന യാതൊരു തെളിവുമില്ലെന്നും, തെളിവുകളുടെ അഭാവത്തിൽ എതിർകക്ഷിക്കെതിരെ നടപടിയുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളില്ലെന്ന സിംഗിൾ ജഡ്ജി വിധിച്ചത് ശരിയാണെന്നും ഹൈക്കോടതിയുടെ അപവദിത ഉത്തരവിൽ ഇടപെടേണ്ടതില്ലെന്നും അഭിജ്ഞനായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ തുടർന്ന് ബോധിപ്പിച്ചു.

11. നിരവധി വിധിന്യായങ്ങളെ ആധാരമാക്കിക്കൊണ്ട്, ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നത് പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെയോ പരാതിയുടെയോ അടിസ്ഥാനത്തിലാണെന്ന വസ്തുത പരിഗണിക്കാതെ തന്നെ, മജിസ്ട്രേറ്റ് കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കണമെന്നാണ് എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന

അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. നീരജ് കിഷൻ കൗൾ ബോധിപ്പിച്ചത്. *പെപ്സി ഫുഡ്സ് ലിമിറ്റഡും മറ്റൊരാളും v. സ്പെഷ്യൽ ജഡ്ജ് മജിസ്ട്രേറ്റും മറ്റുള്ളവരും* (1998) 5 SCC 749 എന്ന കേസിനെ ആശ്രയിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു ക്രിമിനൽ കേസിൽ പ്രതിയെ സമൻസ് അയച്ച് വിളിച്ചുവരുത്തുന്നത് ഗൗരവകരമായ കാര്യമാണെന്നും, മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവിൽ വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിച്ചതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന കാരണങ്ങളൊന്നുമില്ലെന്നും, അതിനാൽ ഹൈക്കോടതി അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കിയത് ശരിയാണെന്നും അദ്ദേഹം ബോധിപ്പിച്ചു.

12. കോടതി വാദങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം പരിഗണിക്കുകയും അപവദിത വിധിന്യായവും രേഖകളിലുള്ള വിവരങ്ങളും പരിശോധിക്കുകയും ചെയ്തു; ഇതിലൂടെ താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ പരിഗണനയ്ക്കായി ഉയർന്നു വരുന്നു:-

- സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രകാരമുള്ള പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ നടപടിക്രമങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുമ്പോൾ, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന തന്റെ ബോധ്യത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ കോടതി രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടത് നിർബന്ധമാണോ?
- സി.ആർ.പി.സി. സെക്ഷൻ 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷണൽ അധികാരം വിനിയോഗിക്കുമ്പോൾ, എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയച്ച മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കിയ സിംഗിൾ ജഡ്ജിയുടെ നടപടി ശരിയാണോ?

സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(b) പ്രകാരം ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ, സമൻസ് അയക്കുന്നതിന് മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന ബോധ്യം രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ടോ എന്നത് സംബന്ധിച്ച്:-

13. സുനിൽ അഗർവാൾ, രത്തൻ അഗർവാൾ എന്നീ പ്രതികൾക്കെതിരെ 18.08.2014-ന് ക്രിമിനൽ കേസ് നമ്പർ 47715/2014-ൽ കുറ്റപത്രം സമർപ്പിച്ചു. ആദ്യ കുറ്റപത്രത്തിൽ എതിർകക്ഷിയായ അഫ്രോസ് മുഹമ്മദ് ഹസൻഫട്ടയെ (അഫ്രോസ് ഹസൻഫട്ട) സംശയിക്കപ്പെടുന്ന വ്യക്തി എന്നാണ് പരാമർശിച്ചിരുന്നത്. 15.11.2014-ൽ ക്രിമിനൽ കേസ് നമ്പർ 62851/2014-ൽ സമർപ്പിച്ച രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിൽ, എതിർകക്ഷി-അഫ്രോസിനെ ഒന്നാം പ്രതിയായും അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനിയെ രണ്ടാം പ്രതിയായും പ്രതിചേർത്തു. രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിൽ, സാക്ഷിമൊഴികളെയും അതുപോലെ എതിർകക്ഷി-അഫ്രോസ് ഹസൻഫട്ടയുടെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കമ്പനിയായ നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെയും അക്കൗണ്ടിലേക്കുള്ള പണത്തിന്റെ ഒഴുക്കിനെ സംബന്ധിക്കുന്ന ബാങ്ക് ഇടപാടുകളെയും പ്രോസിക്യൂഷൻ ആശ്രയിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ

സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിന്റെ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുകയും എതിർകക്ഷി-അഫ്രോസ് ഹസൻഫട്ടയ്ക്ക് സമൻസ് അയക്കുകയും ചെയ്ത ഉത്തരവ് ഇപ്രകാരമാണ്:-

> "ഐ.പി.സി. വകുപ്പ് 420, 465, 467, 468 തുടങ്ങിയ കുറ്റങ്ങൾക്കായി ഞാൻ കുറ്റപത്രം/പരാതി പരിഗണിക്കുന്നു. പ്രതികൾക്കെതിരെ സമൻസ് അയക്കേണ്ടതാണ്."

14. ഒരു പ്രതിയെ സമൻസ് അയച്ച് വിളിച്ചുവരുത്തുന്നത് അതീവ ഗൗരവകരമായ കാര്യമാണെന്നും, മജിസ്ട്രേറ്റ് കേസിന്റെ വസ്തുതകളിലും ബാധകമായ നിയമങ്ങളിലും തന്റെ വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് സമൻസ് ഉത്തരവിൽ പ്രതിഫലിക്കണമെന്നും നിലവിലെ കേസിൽ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താതെ നടപടികൾക്കായി ഉത്തരവിട്ടത് ഹൈക്കോടതി റദ്ദാക്കിയത് ശരിയാണ് എന്നതുമാണ് എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ പ്രധാന വാദം. വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിച്ചുവെന്ന് കാണിക്കുന്ന കാരണങ്ങൾ സമൻസ് ഉത്തരവിൽ രേഖപ്പെടുത്തണമെന്ന തങ്ങളുടെ വാദത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി **പെപ്സി ഫുഡ്സ് ലിമിറ്റഡ്** എന്ന കേസിനെ ആശ്രയിച്ചു. പോലീസിന്റെ കുറ്റപത്രമാണോ അതോ ഒരു സ്വകാര്യ പരാതിയാണോ എന്ന വസ്തുത പരിഗണിക്കാതെ തന്നെ, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ബോധ്യം വ്യക്തമാക്കുന്ന ഒരു ഉത്തരവ് ഉണ്ടായിരിക്കണം എന്നതാണ് എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകന്റെ വാദത്തിന്റെ രണ്ടാമത്തെ വശം.

15. നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, മജിസ്ട്രേറ്റ് പ്രധാനമായും പരിഗണിക്കേണ്ടത് പരാതിയിലെ ആരോപണങ്ങളോ അല്ലെങ്കിൽ അതിനെ പിന്തുണയ്ക്കുന്ന തെളിവുകളോ ആണെന്നും, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടോ എന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടുക മാത്രമാണ് വേണ്ടതെന്നും സുസ്ഥിരമായിട്ടുള്ള കാര്യമാണ്. സമൻസ് അയക്കുമ്പോൾ, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന തന്റെ ബോധ്യത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ മജിസ്ട്രേറ്റ് വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതില്ല എന്നതും ഏറെക്കുറെ സുസ്ഥിരമായ ഒന്നാണ്. താഴെപ്പറയുന്ന പ്രകാരം വിധിച്ചിരുന്ന ***ഭ്രഷൺ കുമാറും മറ്റൊരാളും v. സ്റ്റേറ്റ് (ഡൽഹി എൻ.സി.ടി.) മറ്റൊരാളും*** (2012) 5 SCC 424 എന്ന കേസിനെ ഇതിനായി ആശ്രയിച്ചു:-

> "11. *ചീഫ് എൻഫോഴ്സ്മെന്റ് ഓഫീസർ v. വീഡിയോകോൺ ഇന്റർനാഷണൽ ലിമിറ്റഡ്* (2008) 2 SCC 492 (SCC പേജ് 499, ഖണ്ഡിക 19) എന്ന കേസിൽ 'കോഗ്നിസൻസ്' എന്ന പദം ഈ കോടതി ഇപ്രകാരം വിശദീകരിച്ചു: "ഇത് കേവലം 'അറിവിലേക്ക് വരിക' എന്ന് മാത്രമാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്; ഒരു കോടതിയെയോ ജഡ്ജിയെയോ സംബന്ധിച്ച് പറയുമ്പോൾ, ഇത് 'നിയമപരമായി ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുക'

എന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആരെങ്കിലും ചെയ്തതായി പറയപ്പെടുന്ന കുറ്റകൃത്യത്തെക്കുറിച്ച് നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനായി ഒരു കോടതിയോ മജിസ്ട്രേറ്റോ ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തെ നിയമപരമായി ശ്രദ്ധിക്കുന്ന ഘട്ടത്തെയാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്." ഇത് നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിൽ നിന്നും തികച്ചും വ്യത്യസ്തമായ ഒന്നാണ്; മറിച്ച് മജിസ്ട്രേറ്റോ ജഡ്ജിയോ നടപടികൾ തുടങ്ങുന്നതിന് മുൻപുള്ള അനിവാര്യമായ നിബന്ധനയാണിത്. കേസുകളെക്കുറിച്ചാണ് കോഗ്നിസൻസ് എടുക്കുന്നത്, വ്യക്തികളെക്കുറിച്ചല്ല. കോഡിലെ വകുപ്പ് 190 പ്രകാരം, പരാതിയിലെ അവകാശവാദങ്ങളിൽ നിയമപരമായ വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിക്കുന്നതാണ് കോഗ്നിസൻസ് എന്ന് പറയുന്നത്. ഈ ഘട്ടത്തിൽ, നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടോ എന്നാണ് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടേണ്ടത്, അല്ലാതെ ശിക്ഷിക്കാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടോ എന്നല്ല. ശിക്ഷിക്കുന്നതിന് തെളിവുകൾ പര്യാപ്തമാണോ എന്നത് വിചാരണ വേളയിൽ മാത്രമേ തീരുമാനിക്കാൻ കഴിയൂ, അന്വേഷണ ഘട്ടത്തിലല്ല. നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെങ്കിൽ, കോഡിലെ വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം നടപടികൾ ആരംഭിക്കാൻ മജിസ്ട്രേറ്റിന് അധികാരമുണ്ട്.

12. ഒരു വ്യക്തി മജിസ്ട്രേറ്റിന് മുൻപിൽ ഹാജരാകാൻ കോടതി പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന നടപടിക്രമമാണ് "സമൻസ്". നിയമലംഘനത്തിന് മറുപടിയായി മജിസ്ട്രേറ്റിന് മുൻപിൽ ഹാജരാകാനുള്ള ഒരു വ്യക്തിയുടെ നിയമപരമായ ബാധ്യതയെക്കുറിച്ച് അയാളെ അറിയിക്കുന്നതിനാണ് ഇത് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. മറ്റൊരു വിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ, ആ വ്യക്തിക്കെതിരെ നിയമനടപടികൾ ആരംഭിച്ചുവെന്നും, ഏത് തീയതിയിലും സമയത്തുമാണ് കോടതിയിൽ ഹാജരാകേണ്ടതെന്നും ഏത് വ്യക്തിക്ക് ആണോ സമൻസ് അയക്കുന്നത്, ആ വ്യക്തിയെ അറിയിക്കുന്നു. സമൻസ് ലഭിച്ച ഒരു വ്യക്തി നിശ്ചിത തീയതിയിലും സമയത്തും കോടതിയിൽ ഹാജരാകാൻ നിയമപരമായി ബാധ്യസ്ഥനാണ്. മനഃപൂർവ്വം ഹാജരാകാതിരിക്കുന്നത് ഐ.പി.സി. വകുപ്പ് 174 പ്രകാരം ശിക്ഷാർഹമാണ്. ഇത് കോടതി അലക്ഷ്യത്തിനുള്ള കാരണവുമാണ്.

13. <u>സമൻസ് അയക്കുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ മജിസ്ട്രേറ്റ് വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിക്കണമെന്ന് കോഡിലെ വകുപ്പ് 204 അനുശാസിക്കുന്നില്ല. ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്ന മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെങ്കിൽ സമൻസ് അയക്കാമെന്ന് ഇത് വ്യക്തമാക്കുന്നു. സമൻസ് അയക്കുന്നതിന് മതിയായ കാരണമുണ്ടോ എന്ന കാര്യത്തിൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് ഒരു അഭിപ്രായരൂപീകരണം</u>

നടത്തണമെന്ന് ഈ വകുപ്പ് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു, എന്നാൽ അത് വ്യക്തമായി വിവരിക്കണം എന്നത് നിർബന്ധമാണെന്ന് ഒരിടത്തും പരാമർശിച്ചിട്ടില്ല. അതായത്, ഇത് അയച്ച സമൻസിന്റെ സാധുത തീരുമാനിക്കുന്നതിനുള്ള മുൻകൂർ നിബന്ധനയല്ല." **[അടിവരയിട്ടിരിക്കുന്നു]**

16. ***ഭൂഷൺ കുമാർ, വീഡിയോകോൺ ഇന്റർനാഷണൽ ലിമിറ്റഡ്*** തുടങ്ങിയ വിധിന്യായങ്ങളും മറ്റ് തീരുമാങ്ങളും പരാമർശിച്ച ശേഷം, ***മെഹ്മൂദ് ഉൽ റഹ്മാൻ v. ഖാസിർ മുഹമ്മദ് ഖുണ്ടയും മറ്റുള്ളവരും*** (2015) 12 SCC 420 എന്ന കേസിൽ ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:-

"20. ഒരു പരാതിയിന്മേൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നത് പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ് എന്നാണ് കേസുകളുടെ വിശദമായ പരാമർശത്തിൽ നിന്നും വ്യക്തമാകുന്നത്. ഒരു കുറ്റകൃത്യമായി മാറുന്ന ചില വസ്തുതകൾ നിയമപരമായി ശ്രദ്ധിക്കുന്ന നടപടിയായതുകൊണ്ട് തന്നെ, പരാതിയിലെ ആരോപണങ്ങൾ അതിനോടൊപ്പം രേഖപ്പെടുത്തിയ മൊഴികളുമായോ നടത്തിയ അന്വേഷണവുമായോ ചേർത്ത് പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, ഒരു വ്യക്തിയെ ക്രിമിനൽ കോടതിക്ക് മുൻപാകെ ഹാജരാക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടത്തക്ക വിധത്തിലുള്ള നിയമലംഘനം നടന്നിട്ടുണ്ടോ എന്ന കാര്യത്തിൽ വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഇതൊരു യാന്ത്രികമായ നടപടിയോ അഥവാ സ്വാഭാവികമായ കാര്യമോ അല്ല. *പെപ്സി ഫുഡ്സ് ലിമിറ്റഡും മറ്റൊരാളും v. സ്പെഷ്യൽ ജഡ്ജ് മജിസ്ട്രേറ്റും മറ്റുള്ളവരും* (1998) 5 SCC 749 എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി വിധിച്ചതുപോലെ, ഒരാൾക്കെതിരെ ക്രിമിനൽ നിയമനടപടികൾ ആരംഭിക്കുക എന്നത് അതീവ ഗൗരവകരമായ കാര്യമാണ്."

ഖണ്ഡിക (20)-ൽ നടത്തിയിട്ടുള്ള മേൽപ്പറഞ്ഞ നിരീക്ഷണങ്ങൾ ഒരു സ്വകാര്യ പരാതിയിന്മേൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 2(ഡി) പ്രകാരമുള്ള നിർവ്വചനമനുസരിച്ച്, 'പരാതി' എന്നതിൽ പോലീസ് റിപ്പോർട്ട് ഉൾപ്പെടുന്നില്ല.

17. കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ, പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ കേസുണ്ടെന്നും ആ കുറ്റത്തിന് പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്നും കോടതി കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തണമെന്ന് വാദിക്കുന്നതിനായി എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ വിവിധ വിധിന്യായങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു. കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ കേസുണ്ടെന്നും പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്നും കോടതി കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തണമെന്ന് വാദിക്കാൻ എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന

അഭിഭാഷകൻ ***പെപ്സി ഫുഡ്സ് ലിമിറ്റഡ്, മെഹമൂദ് ഉൽ റഹ്മാൻ*** എന്നീ കേസുകളിലെ വിധിന്യായങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു. പ്രസ്തുത കേസുകളിലെ വസ്തുതകളും സാഹചര്യങ്ങളും പരിഗണിച്ച്, പ്രതിയെ വിളിപ്പിക്കുന്ന മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവ് അദ്ദേഹം കേസിന്റെ വസ്തുതകളിലും ബാധകമായ നിയമങ്ങളിലും വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നതായിരിക്കണമെന്ന് ഈ കോടതി വിധിച്ചിരുന്നു. എന്നിരുന്നാലും, ആ കേസുകളെല്ലാം ഒരു പരാതിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുത്ത് സമൻസ് അയക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ് എന്നതാണ് മനസ്സിലാക്കേണ്ട കാര്യം. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 2(ഡി) പ്രകാരമുള്ള നിർവ്വചനമനുസരിച്ച്, 'പരാതി' എന്നതിൽ പോലീസ് റിപ്പോർട്ട് ഉൾപ്പെടുന്നില്ല എന്നത് പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. ആ കേസുകൾ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രകാരം ഒരു പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റം പരിഗണിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതല്ല. അവ പരാതിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യങ്ങളിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ളതാണ്. വാസ്തവത്തിൽ, ***മെഹമൂദ് ഉൽ റഹ്മാൻ*** എന്ന കേസിൽത്തന്നെ ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്: "സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രകാരം മജിസ്ട്രേറ്റിന് ഒരു പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ മുൻഗണന ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്നും; എന്നാൽ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(എ) പ്രകാരം അദ്ദേഹത്തിന് മുൻപിൽ ഒരു പരാതി മാത്രമേയുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടാണ് 'ഒരു കുറ്റകൃത്യമായി മാറുന്ന വസ്തുതകളെക്കുറിച്ചുള്ള പരാതി' എന്ന് കോഡ് വ്യക്തമാക്കുന്നത്."

18. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(എ) പരാതിയിന്മേലുള്ള കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നത് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 173(2) പ്രകാരമുള്ള പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഏതെങ്കിലും കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രതിപാദിക്കുന്നു. സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 2(ഡി)–ൽ 'പരാതി' എന്നത് ഇപ്രകാരം നിർവ്വചിച്ചിരിക്കുന്നു:–

2. നിർവ്വചനങ്ങൾ.

……

(d) "പരാതി" എന്നാൽ ഈ നിയമപ്രകാരം നടപടിയെടുക്കുന്നതിനായി, അറിയപ്പെടുന്നതോ അറിയപ്പെടാത്തതോ ആയ ഏതെങ്കിലും വ്യക്തി ഒരു കുറ്റം ചെയ്തുവെന്ന് കാണിച്ച് മജിസ്ട്രേറ്റിന് മുന്നിൽ വാക്കാലോ രേഖാമൂലമോ നൽകുന്ന ആരോപണം എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്; എന്നാൽ ഇതിൽ പോലീസ് റിപ്പോർട്ട് ഉൾപ്പെടുന്നില്ല."

പരാതിയിന്മേൽ കോൺഗ്നിസാൻസ് എടുക്കുന്നതിനുള്ള നടപടിക്രമങ്ങൾ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 200 മുതൽ 203 വരെയുള്ളവ പ്രകാരം അധ്യായം XV – 'മജിസ്ട്രേറ്റുമാർക്കുള്ള പരാതികൾ' എന്നതിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മജിസ്ട്രേറ്റിന് മുൻപാകെ ഫയൽ ചെയ്ത ഒരു പരാതി, നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളില്ലെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് അഭിപ്രായമുണ്ടെങ്കിൽ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 203 പ്രകാരം തള്ളിക്കളയാവുന്നതാണ്; അത്തരം ഓരോ സാഹചര്യത്തിലും അദ്ദേഹം അത് ചെയ്യുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ ചുരുക്കത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 203 പ്രകാരം ഒരു പരാതി തള്ളിക്കളഞ്ഞിട്ടില്ല എങ്കിൽ, മജിസ്ട്രേറ്റ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നു. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 എന്നത് മറ്റൊരു, അതായത് അധ്യായം XVI – 'മജിസ്ട്രേറ്റുമാർക്ക് മുൻപാകെയുള്ള നടപടികളുടെ ആരംഭം' എന്ന അധ്യായത്തിലാണ്. ഒരു പരാതി തള്ളിക്കളയുന്നതിന് കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട് എന്നാണ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 203-ഉം വകുപ്പ് 204-ഉം ചേർത്ത് വായിക്കുമ്പോൾ വ്യക്തമാകുന്നത്. വാറന്റ് കേസുകളുടെ വിചാരണാ നടപടിക്രമങ്ങൾ അധ്യായം XIX – 'മജിസ്ട്രേറ്റുമാർ നടത്തുന്ന വാറന്റ് കേസുകളുടെ വിചാരണ' എന്നതിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അധ്യായം XIX രണ്ട് തരത്തിലുള്ള കേസുകളെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു – ആദ്യത്തേത് – പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്മേൽ ആരംഭിച്ച കേസുകൾ, രണ്ടാമത്തേത് – പോലീസ് റിപ്പോർട്ട് അല്ലാതെയുള്ള മറ്റ് രീതികളിൽ ആരംഭിച്ച കേസുകൾ. നിലവിലെ കേസിൽ, പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തിട്ടുള്ളത്.

19. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്മേൽ ആരംഭിച്ച വാറന്റ് കേസുകളിൽ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 239 പ്രകാരം, പോലീസ് റിപ്പോർട്ടും സി.ആർ.പി.സി. സെക്ഷൻ 173 പ്രകാരം അതിനോടൊപ്പം സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ള രേഖകളും പരിഗണിച്ച ശേഷം, പ്രതിക്കും പ്രോസിക്യൂഷനും വാദങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കാൻ അവസരം നൽകിക്കൊണ്ട്, പ്രതിക്കെതിരെയുള്ള ആരോപണങ്ങൾ അടിസ്ഥാനരഹിതമാണെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, മജിസ്ട്രേറ്റ് പ്രതിയെ കേസിൽ നിന്നും ഒഴിവാക്കേണ്ടതും അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുമാണ്. അതിനുശേഷം വരുന്നതാണ് അധ്യായം XIX-C – വിചാരണയുടെ സമാപ്തി – വിവിധ വ്യവസ്ഥകൾ പരിഗണിച്ച് കേസിന്റെ മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിക്കൊണ്ട് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 248 പ്രകാരം മജിസ്ട്രേറ്റ് അന്തിമ വിധി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം നടപടികൾ ആരംഭിക്കുമ്പോൾ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്ന് നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, ***രാജ് കുമാർ അഗർവാൾ v. ഉത്തർപ്രദേശ് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും*** 1999 Cr.LJ 4101 എന്ന കേസിൽ അലഹബാദ് ഹൈക്കോടതിയിലെ അഭിജ്ഞനായ സിംഗിൾ ജഡ്ജി ജസ്റ്റിസ് ബി.കെ. രതി ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:-

"..... അതനുസരിച്ച് ഒരു കേസിന് മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങളാണുള്ളത്. ആദ്യത്തേത് നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന സമയത്തുള്ള സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരമുള്ളതാണ്; രണ്ടാമത്തേത് കുറ്റം ചുമത്തുന്നതിന് മുൻപ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 239 പ്രകാരമുള്ളതാണ്; മൂന്നാമത്തേത് പ്രോസിക്യൂഷന്റെയും പ്രതിഭാഗത്തിന്റെയും എല്ലാ തെളിവുകളും രേഖപ്പെടുത്തിയ ശേഷമുള്ളതാണ്. ഈ മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങളിലും മജിസ്ട്രേറ്റ് തെളിവുകൾ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കാനും തന്റെ ബോധ്യത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താനും ബാധ്യസ്ഥനാണോ എന്നതാണ് ചോദ്യം. ഈ നിലപാടാണ് സ്വീകരിക്കുന്നതെങ്കിൽ, കേസുകൾ വേഗത്തിൽ തീർപ്പാക്കുക എന്നത് ഒരു സ്വപ്നമായി മാറും. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഈ മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങളിലുമുള്ള ഗുണദോഷങ്ങളുടെയും തെളിവുകളുടെയും പരിഗണന വ്യത്യസ്തമാണ്. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളെക്കുറിച്ച് വിശദമായ അന്വേഷണം ആവശ്യമില്ല. കേസ് അന്വേഷണത്തിന് ശേഷം പോലീസ് കുറ്റപത്രം സമർപ്പിച്ചു എന്ന വസ്തുത തന്നെ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകുന്നതിന് മതിയായ കാരണമായി കണക്കാക്കാം; എങ്കിലും, ഈ ഘട്ടത്തിൽ പരാതി ഏതെങ്കിലും നിയമപ്രകാരം തടസ്സപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ എന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റ് പരിശോധിക്കണം എന്ന നിബന്ധനയ്ക്ക് വിധേയമായിട്ടായിരിക്കണം ഇത്. ..... സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 204-ന്റെ ഘട്ടത്തിൽ, പരാതി ഏതെങ്കിലും നിയമപ്രകാരം തടസ്സപ്പെട്ടിട്ടില്ല എന്ന് കണ്ടെത്തിയാൽ, തെളിവുകൾ പരിഗണിക്കേണ്ടതില്ല, കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുമില്ല. വകുപ്പ് 239 അല്ലെങ്കിൽ 240 പ്രകാരമുള്ള കുറ്റം ചുമത്തുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, തെളിവുകൾ വളരെ ചുരുക്കത്തിൽ പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്; എങ്കിലും ആ ഘട്ടത്തിലും തെളിവുകൾ അതിസൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കാനോ വിലയിരുത്താനോ വിശദമായ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താനോ മജിസ്ട്രേറ്റ് ബാധ്യസ്ഥനല്ല.

8. പരാതി തള്ളിക്കളയുന്നതിന് കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തണമെന്ന് വകുപ്പ് 203 ആവശ്യപ്പെടുന്നുണ്ടെന്ന് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പുകൾ 203-ന്റെയും 204-ന്റെയും

പ്രാഥമിക വ്യാഖ്യാനത്തിൽ തന്നെ വ്യക്തമാകും. ഇതിന് വിപരീതമായി, വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം അത്തരം ഒരു ആവശ്യമില്ല. അതിനാൽ, ഈ കേസിൽ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താതെ നടപടികൾക്കായി ഉത്തരവിട്ടതിൽ യാതൊരു നിയമവിരുദ്ധതയുമില്ല." **[അടിവരയിട്ടിരിക്കുന്നു]**

അഭിജ്ഞനായ ജഡ്ജി സ്വീകരിച്ച മേൽപ്പറഞ്ഞ കാഴ്ചപ്പാടിനെ ഈ കോടതി പൂർണ്ണമായും അംഗീകരിക്കുന്നു.

20. ***മെഹമൂദ് ഉൽ റഹ്മാൻ*** എന്ന കേസിലെ ഖണ്ഡിക (21)–ൽ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രകാരം പോലീസ് സമർപ്പിച്ച കുറ്റപത്രത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നതും, വകുപ്പ് 190(1)(എ) പ്രകാരമുള്ള സ്വകാര്യ പരാതിയിന്മേൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്നതും തമ്മിലുള്ള സൂക്ഷ്മമായ വ്യത്യാസം ഈ കോടതി വ്യക്തമാക്കുകയും ഇപ്രകാരം വിധിക്കുകയും ചെയ്തു:–

> "21. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രകാരം മജിസ്ട്രേറ്റിന് ഒരു പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ മുൻഗണന ലഭിക്കുന്നുണ്ട്; സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(സി) പ്രകാരം ഒരു കുറ്റം നടന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരമോ അറിവോ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടാകും. എന്നാൽ സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 190(1)(എ) പ്രകാരം അദ്ദേഹത്തിന് മുൻപിൽ ഒരു പരാതി മാത്രമേയുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടാണ് 'അത്തരം ഒരു കുറ്റകൃത്യമായി മാറുന്ന വസ്തുതകളെക്കുറിച്ചുള്ള പരാതി' എന്ന് കോഡിൽ പ്രത്യേകം പരാമർശിക്കുന്നത്. അതിനാൽ, ഒരു പരാതി അതിന്റെ ബാഹ്യരൂപത്തിൽ തന്നെ ഏതെങ്കിലും കുറ്റം നടന്നതായി വെളിപ്പെടുത്തുന്നില്ലെങ്കിൽ, മജിസ്ട്രേറ്റ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(എ) പ്രകാരം കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കാൻ പാടുള്ളതല്ല. അത്തരം പരാതികൾ നിസ്സാരമായി നിരസിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്."

21. പ്രതിയെ വിളിപ്പിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിക്കാനോ ശേഖരിച്ച വിവരങ്ങൾ പ്രതിയെ ശിക്ഷിക്കാൻ പര്യാപ്തമാണോ എന്ന് നോക്കാനോ മജിസ്ട്രേറ്റ് ബാധ്യസ്ഥനല്ല. തെളിവുകളെയും അതിന്റെ യോഗ്യതകളെയും വിലയിരുത്തേണ്ട ആവശ്യം കോടതിക്കില്ല. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം പ്രതിയെ വിളിപ്പിക്കുന്നതിന് സ്വീകരിക്കേണ്ട മാനദണ്ഡമല്ല കുറ്റം ചുമത്തുന്ന സമയത്ത് വേണ്ടത്. "നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ട്....." എന്നാണ് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം സമൻസ് അയക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന പദപ്രയോഗം; എന്നാൽ കുറ്റം ചുമത്തുന്നതിന്, "പ്രതി കുറ്റം ചെയ്തുവെന്ന് കരുതാൻ കാരണമുണ്ട്....." എന്നാണ് ഐ.പി.സി. വകുപ്പ് 240, 246 എന്നിവയിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന പദപ്രയോഗം. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്ന ഘട്ടത്തിലും സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം സമൻസ് അയക്കുന്നതിനും കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വിശദമായ അന്വേഷണം ആവശ്യമില്ല. കേസ് അന്വേഷണത്തിന് ശേഷം പോലീസ് കുറ്റപത്രവും അതോടൊപ്പമുള്ള രേഖകളും സമർപ്പിച്ച എന്ന വസ്തുത തന്നെ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം സമൻസ് അയക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകുന്നതിന് മതിയായ കാരണമായി കണക്കാക്കാം.

22. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ, മജിസ്ട്രേറ്റിന് കുറ്റപത്രം, സാക്ഷിമൊഴികൾ, അന്വേഷണ വേളയിൽ പോലീസ് ശേഖരിച്ച മറ്റ് തെളിവുകൾ എന്നിവയുടെ മുൻഗണന ലഭിക്കുന്നുണ്ട്. ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്കും അന്വേഷണ ചട്ടങ്ങൾക്കും അനുസൃതമായി നടത്തുന്ന അന്വേഷണത്തിനിടെ അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ/എസ്.എച്ച്.ഒ. ആവശ്യമായ തെളിവുകൾ ശേഖരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ ശേഖരിക്കുന്ന തെളിവുകളും രേഖകളും അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ തലത്തിൽ സൂക്ഷ്മപരിശോധന നടത്തിയ ശേഷമാണ് കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നത്. ഉചിതമായ കേസുകളിൽ, കുറ്റപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നതിന് മുൻപ് പബ്ലിക് പ്രോസിക്യൂട്ടറുടെ അഭിപ്രായവും തേടാറുണ്ട്. അങ്ങനെ പോലീസ് റിപ്പോർട്ടും അതിനോടൊപ്പം പോലീസ് ഹാജരാക്കിയ രേഖകളും പരിശോധിക്കാനുള്ള സൗകര്യം കോടതിക്കുണ്ട്. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 190(1)(ബി) പ്രകാരം, ഒരു പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്മേൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുകയും നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടുകയും ചെയ്താൽ, നടപടികൾ ആരംഭിക്കാൻ മജിസ്ട്രേറ്റ് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ, നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന് കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താൻ മജിസ്ട്രേറ്റ് ബാധ്യസ്ഥനല്ല. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്മേൽ ആരംഭിച്ച കേസുകളിൽ, പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയച്ചുകൊണ്ട് ഉത്തരവിടുക മാത്രമേ മജിസ്ട്രേറ്റ് ചെയ്യേണ്ടതുള്ളൂ. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടും മറ്റ് രേഖകളും പരിഗണിച്ച്, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് വ്യക്തിപരമായ ബോധ്യമുണ്ടാകുന്നതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കുന്ന ഇത്തരമൊരു ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നത്. പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിനെ ആധാരമാക്കിയുള്ള ഒരു കേസിൽ, പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് യാതൊരു കാരണവും രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതില്ല. എന്നാൽ, കുറ്റപത്രം നിയമപരമായി തടസ്സപ്പെട്ടിരിക്കുകയോ, അധികാരപരിധിയുടെ അഭാവം ഉണ്ടാവുകയോ, കുറ്റപത്രം നിരസിക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ ഫയലിൽ സ്വീകരിക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ, കുറ്റപത്രം നിരസിക്കുന്നതിനും ഫയലിൽ സ്വീകരിക്കാതിരിക്കുന്നതിനുമുള്ള കാരണങ്ങൾ മജിസ്ട്രേറ്റ് രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. നിലവിലെ കേസിൽ, ഐ.പി.സി. വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120 ബി എന്നിവ പ്രകാരമുള്ള കുറ്റങ്ങൾക്ക് പോലീസ് സമർപ്പിച്ച കുറ്റപത്രം പരിഗണിച്ചാണ് കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തത്; അതിനാൽ സമൻസ് അയക്കുന്നതിനായുള്ള തന്റെ ബോധ്യത്തെക്കുറിച്ച് വ്യക്തമായ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താതെ നടപടികൾക്കായി ഉത്തരവിട്ടതിൽ യാതൊരു നിയമവിരുദ്ധതയുമില്ല.

നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവിനെതിരെ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 397(2) പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ നിലനിൽക്കുമോ എന്നത് സംബന്ധിച്ച്:–

23. ***അമർ നാഥും മറ്റുള്ളവരും v. ഹരിയാന സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും*** (1977) 4 SCC 137 എന്ന കേസിൽ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 397(2)-ലെ "ഇടക്കാല ഉത്തരവ്" എന്ന പദം കേവലം താൽക്കാലിക സ്വഭാവമുള്ളതും കക്ഷികളുടെ പ്രധാനപ്പെട്ട അവകാശങ്ങളെയോ ബാധ്യതകളെയോ തീരുമാനിക്കുകയോ സ്പർശിക്കുകയോ ചെയ്യാത്തതുമായ ഉത്തരവുകളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നതെന്നും, കക്ഷികളുടെ അവകാശങ്ങളെ കാര്യമായി ബാധിക്കുന്ന ഏതൊരു ഉത്തരവിനെയും ഒരു 'ഇടക്കാല ഉത്തരവ്' എന്ന് വിളിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്നും ഈ കോടതി വിധിച്ചു. ***കെ.കെ. പട്ടേലും മറ്റൊരാളും v. ഗുജറാത്ത് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും,*** (2000) 6 SCC 195 എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിച്ചു:-

> "11. ..... കോഡിലെ വകുപ്പ് 397(2) പ്രകാരം ഒരു അപവദിത ഉത്തരവ് ഇടക്കാല ഉത്തരവാണോ അല്ലയോ എന്ന് തീരുമാനിക്കുന്നതിൽ, അത്തരം ഉത്തരവ് വിചാരണയുടെ ഇടഘട്ടത്തിലാണോ പുറപ്പെടുവിച്ചത് എന്നത് മാത്രമല്ല ഏക മാനദണ്ഡമെന്ന് ഇപ്പോൾ ഏകദേശം സുസ്ഥിരമായിക്കഴിഞ്ഞു (*അമർ നാഥും മറ്റുള്ളവരും v. ഹരിയാന സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും* (1977) 4 SCC 137, *മധു ലിമായെ v. മഹാരാഷ്ട്ര സംസ്ഥാനം* (1977) 4 SCC 551, *വി.സി. ശുക്ല v. സി.ബി.ഐ മുഖേന സ്റ്റേറ്റ്* 1980 Supp. SCC 92, *രാജേന്ദ്ര കുമാർ സീതാറാം പാണ്ഡെയും മറ്റുള്ളവരും v. ഉത്തമും മറ്റൊരാളും* (1999) 3 SCC 134 എന്നീ കേസുകൾ കാണുക). ഒരു കക്ഷി ഉന്നയിച്ച തടസ്സവാദങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചാൽ അത് ആ നിയമനടപടികൾ അവസാനിക്കുന്നതിലേക്ക് നയിക്കുമെങ്കിൽ, അത്തരം തടസ്സവാദങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഏതൊരു ഉത്തരവും കോഡിലെ വകുപ്പ് 397(2)-ൽ വിഭാവനം ചെയ്തിട്ടുള്ള കേവലം ഇടക്കാല സ്വഭാവമുള്ള ഒന്നായിരിക്കില്ല എന്നതാണ് പ്രായോഗികമായ മാനദണ്ഡം....."

24. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 204 പ്രകാരം സമൻസ് അയക്കുന്ന ഉത്തരവിനെതിരെ, ബാധിക്കപ്പെട്ട കക്ഷിക്ക് വകുപ്പ് 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ അധികാരം വിനിയോഗിക്കാൻ കഴിയുമോ എന്ന ചോദ്യം ***ഊർമ്മിള ദേവി v. യുധ്‌വീർ സിംഗ്*** (2013) 15 SCC 624 എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി വിശദമായി പരിഗണിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിവിധ വിധിന്യായങ്ങളെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട് അതിൽ ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:-

> "14. ..... മറുവശത്ത്, *അമർ നാഥും മറ്റുള്ളവരും v. ഹരിയാന സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും* (1977) 4 SCC 137, *മധു ലിമായെ v. മഹാരാഷ്ട്ര സംസ്ഥാനം* (1977) 4 SCC 551, *വി.സി. ശുക്ല v. സി.ബി.ഐ മുഖേന സ്റ്റേറ്റ്* 1980 Supp. SCC 92 എന്നീ കേസുകളിലെ മുൻ തീരുമാനങ്ങളെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട് *രാജേന്ദ്ര കുമാർ സീതാറാം പാണ്ഡെയും*

മറ്റുള്ളവരും v. ഉത്തമും മറ്റൊരാളും (1999) 3 SCC 134 എന്ന കേസിലെ തീരുമാനത്തിൽ ഈ കോടതി ഖണ്ഡിക 6-ൽ ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു: (*രാജേന്ദ്ര കുമാർ സീതാറാം പാണ്ഡെ* കേസ്, SCC പേജുകൾ 136-37)

> "6. ... ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന 'ഇടക്കാല ഉത്തരവ്' എന്ന പദത്തിന്, വിചാരണയുടെ പൂർണ്ണമായ നീതി ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി പ്രതിക്ക് അനുകൂലമായ രീതിയിൽ വളരെ വിശാലമായ വ്യാഖ്യാനം നൽകണമെന്ന് ഈ കോടതി വിധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉത്തരവ് കേവലം ഇടക്കാല സ്വഭാവമുള്ളതല്ലെങ്കിൽ, മറിച്ച് മധ്യവർത്തി സ്വഭാവമുള്ളതോ ഭാഗികമായി അന്തിമസ്വഭാവമുള്ളതോ ആണെങ്കിൽ ഹൈക്കോടതിയുടെയോ സെഷൻസ് ജഡ്ജിയുടെയോ റിവിഷൻ അധികാരം ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്. നിയമപരമായ സാഹചര്യം ഇതായിരിക്കെ, നടപടികൾ ആരംഭിക്കാൻനിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഉത്തരവ് കേവലം ഇടക്കാല സ്വഭാവമുള്ളതാണെന്നും അതിനാൽ വകുപ്പ് 397-ലെ ഉപവകുപ്പ് (2) പ്രകാരമുള്ള വിലക്ക് ഇതിന് ബാധകമാണെന്നും വിധിക്കുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കില്ല. *മറിച്ച്, ഇത് മധ്യവർത്തി സ്വഭാവമുള്ളതോ ഭാഗികമായി അന്തിമസ്വഭാവമുള്ളതോ ആണെന്ന് വിധിക്കണം; അങ്ങനെ ഇതിനെതിരെ വകുപ്പ് 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ അധികാരം വിനിയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.* അതുകൊണ്ട് തന്നെ, കോഡിലെ വകുപ്പ് 397-ലെ ഉപവകുപ്പ് (2) പ്രകാരമുള്ള വിലക്ക് കാരണം ഉത്തരവിൽ ഇടപെടാൻ സെഷൻസ് ജഡ്ജിക്ക് അധികാരമില്ലെന്ന ഹൈക്കോടതിയുടെ നിഗമനം ശരിയായിരുന്നില്ല."

നടപടികൾ ആരംഭിക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഉത്തരവ് ഒരു മധ്യവർത്തി അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗികമായി അന്തിമസ്വഭാവമുള്ള ഉത്തരവാണെന്നും അതിനാൽ പ്രസ്തുത ഉത്തരവിനെതിരെ സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ അധികാരം വിനിയോഗിക്കാമെന്നും ഈ തീരുമാനം വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഈ കാഴ്ചപ്പാട് പിന്നീട് *കെ.കെ. പട്ടേലും മറ്റൊരാളും v. ഗുജറാത്ത് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും* (2000) 6 SCC 195 എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി വീണ്ടും ആവർത്തിച്ചു."

25. വിവിധ വിധിന്യായങ്ങളെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട് *ഊർമ്മിള ദേവി* എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി അതിന്റെ നിഗമനങ്ങൾ ഇപ്രകാരം സംഗ്രഹിച്ചു:-

> "21. *രാജേന്ദ്ര കുമാർ സീതാറാം പാണ്ഡെയും മറ്റുള്ളവരും v. ഉത്തം സിങ്ങും മറ്റൊരാളും* (1999) 3 SCC 134, *കെ.കെ. പട്ടേലും മറ്റൊരാളും v. ഗുജറാത്ത് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും* (2000) 6 SCC 195 എന്നീ കേസുകളിലെ തീരുമാനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അസംഖ്യം തീരുമാനങ്ങളിൽ ഈ കോടതി വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുള്ള നിശ്ചിത

നിലപാടുകൾ കണക്കിലെടുത്ത്, നിയമപരമായ സാഹചര്യം താഴെ പറയുന്ന പ്രകാരം പ്രഖ്യാപിക്കുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കും:

21.1. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 200 മുതൽ 204 വരെയുള്ള അധികാരം വിനിയോഗിച്ച് ഒരു പ്രതിയെ വിളിപ്പിക്കാൻ മജിസ്ട്രേറ്റ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഉത്തരവ് മധ്യവർത്തി അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗികമായി അന്തിമസ്വഭാവമുള്ള ഒന്നായിരിക്കും; അത് ഇടക്കാല സ്വഭാവമുള്ള ഒന്നല്ല.

21.2. പ്രസ്തുത നിലപാട്, അതായത് അത്തരം ഉത്തരവുകൾ മധ്യവർത്തി ഉത്തരവോ ഭാഗികമായി അന്തിമസ്വഭാവമുള്ള ഉത്തരവോ ആയതിനാൽ, ബാധിക്കപ്പെട്ട കക്ഷിക്ക് വകുപ്പ് 397 പ്രകാരം ജില്ലാ കോടതിയിലോ ഹൈക്കോടതിയിലോ ലഭ്യമായ റിവിഷൻ അധികാരം വിനിയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

21.3. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 200 മുതൽ 204 വരെയുള്ള അധികാരം വിനിയോഗിച്ച് ഒരു പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കാൻ മജിസ്ട്രേറ്റ് തീരുമാനിക്കുന്ന ഇത്തരം ഉത്തരവുകൾ, സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 482 പ്രകാരം ഹൈക്കോടതിയുടെ സഹജമായ അധികാരത്തിന് കീഴിൽ ചോദ്യം ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

.....

23. അതിനാൽ, സമൻസ് അയക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്യാൻ ബാധിക്കപ്പെട്ട കക്ഷിക്ക് സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ അധികാരം ലഭ്യമാണ് എന്ന കാര്യത്തിൽ ഇപ്പോൾ വ്യക്തത വന്നിട്ടുണ്ട്."

സമൻസ് അയക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്യാൻ ബാധിക്കപ്പെട്ട കക്ഷിക്ക് അവകാശമുണ്ടെന്ന് ഒട്ടനവധി വിധിന്യായങ്ങളിൽ വിധിച്ചിട്ടുണ്ട്.

26. "നിലവിലെ കേസ് വഞ്ചനത്തിന്റെ ഇറക്കുമതിയുമായോ കയറ്റുമതിയുമായോ ബന്ധപ്പെട്ടതല്ല, മറിച്ച് പണം അയക്കുന്നതിനായി വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകൾ സമർപ്പിച്ചതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്...." എന്ന് നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, ഇത് എൻട്രി ബില്ലുകൾ സമർപ്പിച്ച ഒരു ലളിതമായ കേസാണെന്ന രീതിയിലാണ് സിംഗിൾ ജഡ്ജി ഈ കേസിനെ പരിശോധിച്ചത്. കോടതിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ, ഇത് വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകൾ ഹാജരാക്കിയ ഒരു ലളിതമായ കേസാണെന്ന മുൻധാരണയോടെയുള്ള സിംഗിൾ ജഡ്ജിയുടെ നടപടി ശരിയായിരുന്നില്ല. കമ്പനികളുടെ ഒരു ശൃംഖല സ്ഥാപിച്ച് ഹവാല വഴി ദുബായിലും ഹോങ്കോങ്ങിലും അധിഷ്ഠിതമായ കമ്പനികളിലേക്ക് വിദേശ നാണ്യം അയയ്ക്കുകയും, വിദേശത്തേക്ക് പണം

അയക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന വ്യക്തികളിൽ നിന്ന് രൂപയായി പണം ശേഖരിക്കുകയും, ഈ പണം അങ്ങാടിയ സ്ഥാപനങ്ങളായ എസ്. ബാബുലാൽ അങ്ങാടിയാസ് വഴിയും മറ്റും പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന് കൈമാറുകയും, അദ്ദേഹം അത് കമ്പനികളുടെ ഒരു ശൃംഖല വഴി ആർ.ടി.ജി.എസ്. മുഖേന നിക്ഷേപിക്കുകയും ഈ പണം ഒടുവിൽ പ്രതിയായ മദൻലാൽ ജെയിൻ നടത്തുന്ന കമ്പനികളുടെ ശൃംഖലയിൽ (താഴെ നൽകിയിട്ടുള്ള ചാർട്ട് കാണുക) എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്ത സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യമായിരുന്നു എന്നതാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദം. ഈ കമ്പനികൾ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിനെയും മറ്റ് ബാങ്കുകളെയും സമീപിക്കുകയും ലെറ്റേഴ്സ് ഓഫ് ക്രെഡിറ്റ് ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു; കൂടാതെ ഈ എൻടി ബില്ലുകൾ യഥാർത്ഥമാണെന്നും വസ്തുക്കൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇറക്കുമതി ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും വഞ്ചനാപരമായി തെറ്റിദ്ധരിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് വ്യാജ എൻടി ബില്ലുകൾ ഹാജരാക്കി. ഈ തുക വിദേശ നാണ്യമായി ദുബായിലെയും ഹോങ്കോങ്ങിലെയും വിദേശ കമ്പനികളിലേക്ക് (താഴെ നൽകിയിട്ടുള്ള ചാർട്ട് കാണുക) അയക്കുന്നതിനായി ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിനെയും മറ്റ് ബാങ്കുകളെയും വഞ്ചനാപരമായി പ്രേരിപ്പിച്ചു. ആരോപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കുറ്റകൃത്യം ദുബായിലേക്കും ഹോങ്കോങ്ങിലേക്കും വിദേശ നാണ്യം അയച്ച സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യമാണ്, അല്ലാതെ വ്യാജ എൻടി ബില്ലുകൾ ഹാജരാക്കിയ ഒരു ലളിതമായ കേസല്ല. ഇന്ത്യയിൽ നിന്നുള്ള പണത്തിന്റെ പാതയും അത് വിദേശ നാണ്യമായി വിദേശ കമ്പനികളിലേക്ക് അയച്ച രീതിയും താഴെ വിവരിക്കുന്നു:-

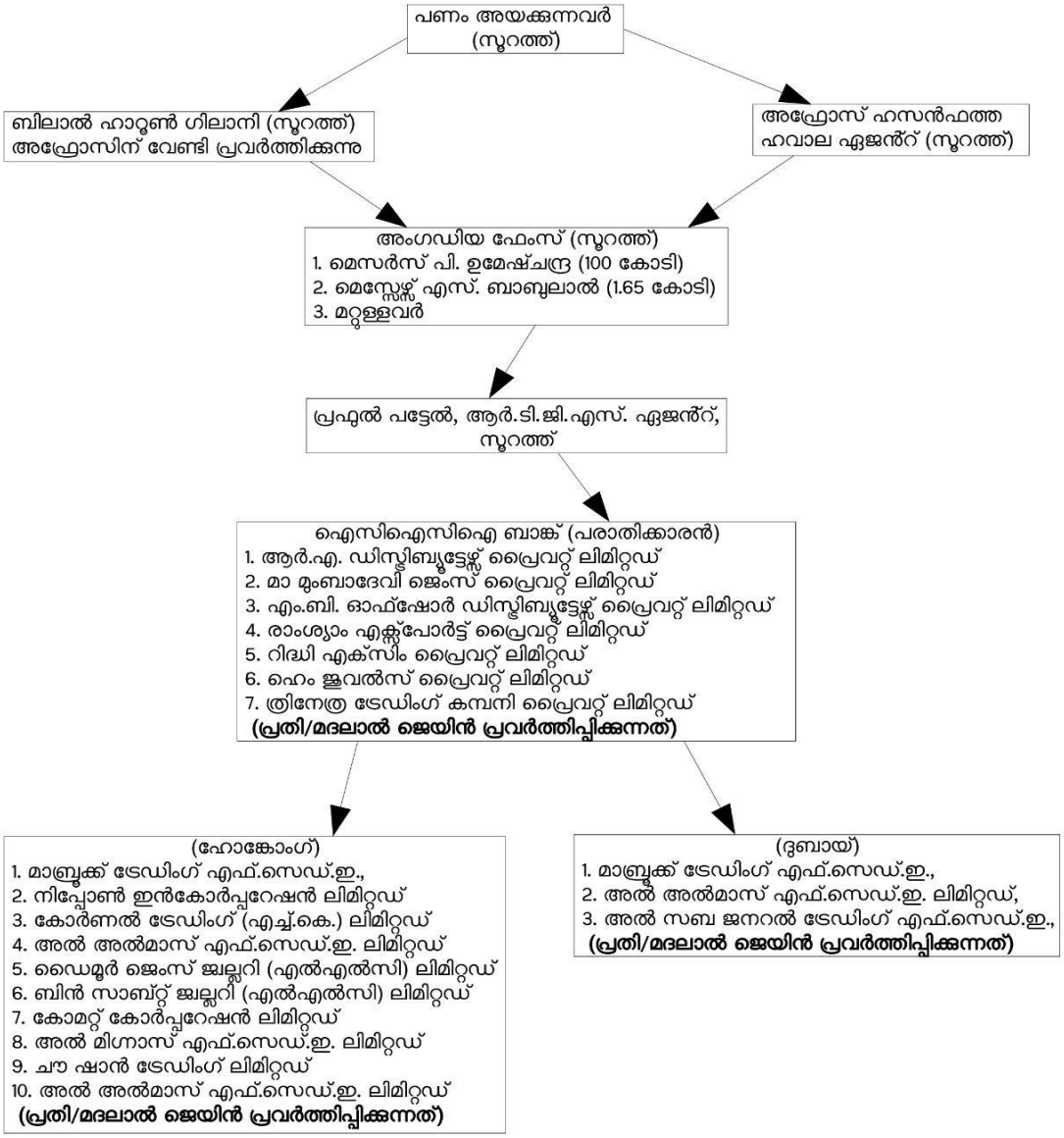

27. ഖണ്ഡിക (15.4)-ൽ, "എതിർകക്ഷി-പ്രതി ഈ ഏഴ് കമ്പനികളിൽ ഒന്നിന്റെയും ഡയറക്ടറോ അധികാരപ്പെടുത്തിയ വ്യക്തിയോ അല്ലെന്നും; ഈ കമ്പനികളിൽ ഏതെങ്കിലും എതിർകക്ഷി-പ്രതി രൂപീകരിച്ചതോ നിയന്ത്രിക്കുന്നതോ ആണെന്നോ, ഈ കമ്പനികളുടെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടുകൾ കൈകാര്യം ചെയ്തിരുന്നത് എതിർകക്ഷി-പ്രതിയാണെന്നോ ഉള്ള യാതൊരു ആരോപണവുമില്ല" എന്ന് സിംഗിൾ ജഡ്ജി നിരീക്ഷിച്ചു. ഇവിടെയും, ഈ ഇടപാടുകളെല്ലാം വ്യാജ എൻടി ബില്ലുകൾ അവതരിപ്പിച്ച് വജ്രങ്ങൾ ഇറക്കുമതി ചെയ്യുന്നതിനായി വിദേശ കമ്പനികൾക്ക് വിദേശ കറൻസി അയയ്ക്കാൻ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കിനെ വഞ്ചനാപരമായി പ്രേരിപ്പിച്ചതിന്റെ ലളിതമായ ഒരു കേസാണെന്ന അനുമാനപരമായ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപടി സ്വീകരിച്ചതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് പിഴവ് പറ്റി. വ്യാജവും നിർമ്മിതവുമായ എൻടി ബില്ലുകൾ ഹാജരാക്കുന്നത് ഈ

ഇടപാടിന്റെ അവസാനത്തെ പ്രധാന ഘട്ടമാണെങ്കിലും, പണം ശേഖരിക്കുന്ന ആദ്യ ഘട്ടത്തിൽ അതായത് പണം അയക്കുന്നവരിൽ നിന്ന് തുക ശേഖരിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് പങ്കുണ്ടെന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുകയും; എതിർകക്ഷി-പ്രതിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആളായ അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനിയും ഇത് അങ്ങാടിയമാർ വഴി പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും, അദ്ദേഹം അത് മദൻലാൽ ജെയിൻ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ ബാങ്കിൽ നടത്തുന്ന കമ്പനികളുടെ ശൃംഖലയിലേക്ക് ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി കൈമാറുകയും ചെയ്തു. സർക്കാരിനെയും ബാങ്കുകളെയും വഞ്ചിക്കുന്നതിനും ചതിക്കുന്നതിനുമുള്ള ഈ ഗൂഢാലോചനയിൽ ഏതെങ്കിലും തരത്തിൽ പങ്കുവഹിച്ച വ്യക്തികൾ കുറ്റകൃത്യത്തിന് തുല്യമായി ബാധ്യസ്ഥരാണെന്നും, വ്യാജ എൻടി ബില്ലുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ കസ്റ്റംസ് ഓഫീസർമാരുടെ ഒപ്പും സ്റ്റാമ്പും നേരിട്ട് വ്യാജമായി ചമച്ചവർ മാത്രമല്ല കുറ്റവാളികളെന്നും ആണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദം.

28. ഈ പണമൊഴുക്കിൽ അങ്ങാടിയമാരും പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലും സുപ്രധാന കണ്ണികളാണെന്നും അതിനാൽ അവരെ പ്രതിചേർക്കണമായിരുന്നു എന്നുമാണ് എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. മുകുൾ റോഹ്ത്താഗി ബോധിപ്പിച്ചത്. അങ്ങാടിയമാരെയും പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിനെയും ഒരു കുറ്റപത്രത്തിലും പ്രതികളായി കാണിച്ചിട്ടില്ല എന്ന വസ്തുത തന്നെ, പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസ് കേവലം വ്യാജ എൻടി ബില്ലുകളെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണെന്നും ആരോപിക്കപ്പെടുന്നതുപോലെ 'ഹവാല'യോ സങ്കീർണ്ണമായ സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യമോ അല്ലെന്നും കാണിക്കുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു.

29. ഈ വാദത്തെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട്, അങ്ങാടിയമാരുടെ പങ്ക് ഒരു കൊറിയർ സർവീസിന്റേത്, അതായത് പണം കൊണ്ടുപോകുക മാത്രമാണെന്നും, പണമായി ലഭിച്ച കള്ളപ്പണം വെളുപ്പിക്കുകയാണ് പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ പങ്ക് എന്നുമാണ് അപ്പീൽവാദിയുടെ അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. പ്രീതേഷ് കപൂർ ബോധിപ്പിച്ചത്. നികുതി വെട്ടിപ്പിന് സൗകര്യമൊരുക്കുന്നതിലൂടെ അങ്ങാടിയമാരും പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലും തീർച്ചയായും നികുതി തട്ടിപ്പിൽ പങ്കാളികളായിരുന്നുവെങ്കിലും, വിദേശ കമ്പനികളിലേക്ക് വിദേശ നാണ്യമായി തുക കൈമാറുന്നതിൽ അവർക്ക് പങ്കുണ്ടാകണമെന്നില്ലെന്നും അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. മദൻലാൽ ജെയിൻ നിയന്ത്രിക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങളിൽ അവർക്ക് പങ്കാളിത്തമുണ്ടെന്ന് കാണിക്കുന്ന എന്തെങ്കിലും തെളിവുകൾ വരികയാണെങ്കിൽ, അവർ ഈ കേസിലെ വലിയ ഗൂഢാലോചനയുടെയും വഞ്ചനയുടെയും ഭാഗമാകുമെന്നും അദ്ദേഹം ബോധിപ്പിച്ചു.

30. **പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ പ്രസ്താവന:-** 01.08.2014-ലെ പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി പ്രകാരം, അദ്ദേഹം 500,00,00,000/- രൂപയിലധികം പണമായി കൈപ്പറ്റുകയും അത് ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി നിക്ഷേപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ പണം മദൻലാൽ ജെയിൻ നടത്തുന്ന

ഇറക്കുമതി കമ്പനികളിലേക്ക് എത്തുകയും, തുടർന്ന് മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെയും എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെയും പ്രത്യേക നിർദ്ദേശപ്രകാരം വിദേശത്തേക്ക് മാറ്റുകയും ചെയ്തു. പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി ഇപ്രകാരമാണ്:-

> ".....തുക ഈടാക്കുന്നതിനായി അവിടെ പോകുമ്പോൾ മദൻലാൽ ജെയിൻ ബിസിനസ്സിനെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം മദൻലാൽ ജെയിൻ എന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓഫീസിലേക്ക് വിളിക്കുകയും അഫ്രോസ് ഹസൻ ഫട്ടയെയും അമിത് @ ബിലാൽ ഗിലാനിയെയും എനിക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തി തരികയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു, "അഫ്രോസ് ഫട്ടയും അമിത് @ ബിലാൽ ഗിലാനിയും സൂറത്തിലാണ് താമസിക്കുന്നത്, ഞങ്ങൾ വജ്രത്തിന്റെ ഇറക്കുമതി-കയറ്റുമതി ബിസിനസ്സ് ചെയ്യുകയാണ്. നരേന്ദ്ര ജെയിൻ എന്റെ കാര്യങ്ങൾ നോക്കുന്നതുപോലെ, അമിത് @ ബിലാൽ ഗിലാനി അഫ്രോസ് ഫട്ടയുടെ കാര്യങ്ങൾ നോക്കുന്നു; കയറ്റുമതി-ഇറക്കുമതി ബിസിനസ്സ് ചെയ്യുന്നതിനായി എന്റെ കമ്പനിക്ക് ആക്സിസ്, ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്കുകളിൽ അക്കൗണ്ട് ഉണ്ട്; അദ്ദേഹവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആളായ നരേന്ദ്ര ജെയിനും അഫ്രോസ് ഫട്ടയും അമിത് @ ബിലാൽ ഗിലാനിയും എനിക്ക് നൽകുന്ന പണം എത്രയായാലും അത് എന്റെ ഫിനാൻസിയർ വഴി അവരുടെ ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ, ആക്സിസ് ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടുകളിലേക്ക് ആർ.ടി.ജി.എസ്/നെഫ്റ്റ് മുഖേന കൈമാറും, അതിനായി ഓരോ 100 പൈസയ്ക്കും 0.10 പൈസ വീതം കമ്മീഷൻ എനിക്ക് നൽകും." എന്റെ ബിസിനസ്സ് കാരണം എനിക്ക് ചില സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകാരെ അറിയാമായിരുന്നതുകൊണ്ട്, അവരോടൊപ്പം ബിസിനസ്സ് ചെയ്യാൻ ഞാൻ സമ്മതിച്ചു.
>
> അതിനുശേഷം, മദൻലാൽ ജെയിനും അഫ്രോസിന്റെ ആളായ അമിത് @ ബിലാൽ ഗിലാനിയും ആവശ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ച്, 2013 സെപ്റ്റംബർ മുതൽ 2014 ഫെബ്രുവരി വരെയുള്ള കാലയളവിൽ ആക്സിസ് ബാങ്കിലെയും ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ ബാങ്കിലെയും അക്കൗണ്ടുകളിലായി ഏകദേശം 500 കോടി രൂപയുടെ ബാലൻസ് ആർ.ടി.ജി.എസ്/നെഫ്റ്റ് വഴി ഞാൻ ഉണ്ടാക്കി. എനിക്ക് ലഭിക്കുന്ന പണം എത്രയായാലും അതിൽ നിന്ന് 0.10 പൈസ കമ്മീഷനായി കുറച്ച ശേഷം, ആ തുക ഫിനാൻസിയർ വഴി ആർ.ടി.ജി.എസ്/നെഫ്റ്റ് ആയി നിക്ഷേപിച്ചു. ഞാൻ അവർക്ക് 0.5 പൈസ, 0.8 പൈസ, 0.10 പൈസ എന്നിങ്ങനെ കമ്മീഷൻ നൽകി, ബാക്കി വരുന്ന വ്യത്യാസമാണ് എന്റെ കമ്മീഷൻ. അതനുസരിച്ച്, മേൽപ്പറഞ്ഞ ബിസിനസ്സിൽ എനിക്ക് 9 ലക്ഷം രൂപ കമ്മീഷൻ ലഭിച്ചു.

മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെ ആക്സിസ്, ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടുകളിലേക്ക് ഫിനാൻസിയർ വഴി ആർ.ടി.ജി.എസ്/നെഫ്റ്റ് ആയി ഞാൻ കൈമാറിയ പണം എത്രയായാലും, അതിൽ ഒരു ഭാഗം മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെ ആളായ നരേന്ദ്ര ജെയിൻ, അഫ്രോസ് ഫട്ടയുടെ ആളായ അമിത് @ ബിലാൽ ഗിലാനി എന്നിവർ പി. ഉമേഷ് ഫേം, എസ്. ബാബുലാൽ ഫേം എന്നിവ വഴി അയച്ചതായിരുന്നു. ചിലപ്പോഴൊക്കെ അമിത്തിന്റെ ആളായ ജോഹാൻ, മഗോബ് പാട്യയിലുള്ള അഭിനന്ദൻ കോംപ്ലക്സിലെ യു-7-ലെ എന്റെ ഓഫീസിലേക്ക് പണവുമായി വരാറുണ്ടായിരുന്നു. ഈ പണം കമ്മീഷൻ, ആർ.ടി.ജി.എസ്. ബിസിനസ്സ് ചെയ്യുന്ന എനിക്ക് പരിചയമുള്ള ദീപക് സുചക്, ഹർഷദ്ഭായ് മോദി എന്നീ ഫിനാൻസിയർമാർക്ക് ഞാൻ നൽകുമായിരുന്നു. ആ തുക മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെയും അഫ്രോസ് ഫട്ടയുടെയും ആക്സിസ് ബാങ്കിലെ താഴെ പറയുന്ന അക്കൗണ്ടുകളിൽ ഞാൻ ആർ.ടി.ജി.എസ്/നെഫ്റ്റ് വഴി നിക്ഷേപിക്കുമായിരുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	സ്ഥാപനത്തിന്റെ പേര്	അക്കൗണ്ട് നമ്പർ
1.	ആർസൂ എന്റർപ്രൈസസ്	913020027784571
2.	ജി.ടി. ട്രേഡേഴ്സ്	913020029778091
3.	വന്ദന & കമ്പനി	913020029007616
4.	ജാഷ് ട്രേഡേഴ്സ്	913020034680329
ഐ.സി.ഐ.സി.ഐ. ബാങ്ക്		
1.	ത്രിനേത്ര ട്രേഡിംഗ് കമ്പനി പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്	085005500849
2.	രാംശ്യാം എക്സ്പോർട്ട് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്	085005500850
3.	എം.ബി. ഓഫ്ഷോർ ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടേഴ്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്	085005500828
4.	റിദ്ധി എക്സിം പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്	085005500829
5.	ആർ.എ. ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടേഴ്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്	624605501750

31. എതിർകക്ഷി-പ്രതി പണം ശേഖരിക്കുന്നതിൽ പങ്കാളിയായെന്നും വിദേശത്തേക്ക് നിയമവിരുദ്ധമായി പണം കൈമാറുന്നതിന് ഒരു സഹായിയായി പ്രവർത്തിച്ചുവെന്നും പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മേൽപ്പറഞ്ഞ മൊഴി പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ കാണിക്കുന്നു. പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി ഉദ്ധരിച്ച ശേഷം, "പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള വഞ്ചനയിലോ, വ്യാജരേഖ ചമയ്ക്കലിലോ, കണക്കുകളിൽ കൃത്രിമം കാണിക്കുന്നതിലോ, ഗൂഢാലോചനയിലോ, വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകളുടെ ബലത്തിൽ വിദേശത്തേക്ക് പണം അയക്കുന്നതിലോ, വ്യാജ എൻട്രി ബില്ലുകളിൽ പണം അയക്കാൻ ക്രമീകരണങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായി ചെക്ക് ഡിസ്കൗണ്ടർമാരുമായോ അങ്ങാടിയമാരുമായോ

ഉള്ള ഹർജിക്കാരന്റെ പണമിടപാടുകളിലോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പങ്ക് ഒരുതരത്തിലും കാണിക്കുന്നില്ല" എന്ന് സിംഗിൾ ജഡ്ജി വിധിച്ചു. പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ പങ്ക് ഒരിടത്തും കാണിക്കുന്നില്ലെന്ന സിംഗിൾ ജഡ്ജിയുടെ നിരീക്ഷണം തെറ്റാണെന്നാണ് കോടതിയുടെ അഭിപ്രായം. പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി വായിക്കുമ്പോൾ, എതിർകക്ഷി-പ്രതി പണം ശേഖരിക്കുകയും അത് കൊറിയറുകൾ വഴി പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നുവെന്നും, അതിലൂടെ വിദേശത്തേക്ക് നിയമവിരുദ്ധമായി പണം കൈമാറുന്നതിനുള്ള ഒരു കണ്ണിയായി പ്രവർത്തിച്ചുവെന്നും പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ വ്യക്തമാകുന്നു.

32. തുടർന്ന് പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴിയുടെ തെളിവ് മൂല്യം പരിശോധിച്ച സിംഗിൾ ബെഞ്ച്, പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ പ്രസ്താവന കേട്ടുകേൾവി സ്വഭാവമുള്ളതാണെന്നും തെളിവായി സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്നും നിരീക്ഷിച്ചു. എതിർകക്ഷിയുടെ ബിസിനസ്സിനെയും അക്കൗണ്ടുകളെയും സംബന്ധിച്ച പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി കേട്ടുകേൾവി മാത്രമാണെന്നും, അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും എതിർകക്ഷിയുമായി നേരിട്ടോ അല്ലാതെയോ ഇടപഴകിയിട്ടുണ്ടെന്ന് പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ലെന്നും സിംഗിൾ ജഡ്ജി നിരീക്ഷിച്ചു.

33. കേട്ടുകേൾവി സ്വഭാവമുള്ള പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി എതിർകക്ഷിക്കെതിരെ തെളിവായി സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് എതിർകക്ഷിയുടെ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ ബോധിപ്പിച്ചു. തെളിവ് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 6 പ്രകാരം 'റെസ് ജെസ്റ്റേ' എന്ന തരത്തിൽ ഇതിനെ സ്വീകരിക്കുന്നതിന് പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ പ്രസ്താവനയെ പിന്തുണയ്ക്കുന്ന തരത്തിൽ സമകാലികമായ യാതൊരു വിവരണങ്ങളും ഇല്ലെന്നും വാദിച്ചു. പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി കേട്ടുകേൾവി മാത്രമായതിനാലും ഇന്ത്യൻ തെളിവ് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 6-ന് കീഴിൽ കൊണ്ടുവരാൻ ആവശ്യമായ രേഖകളുടെ അഭാവത്തിലും, എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്കെതിരെയുള്ള ആരോപണങ്ങൾക്ക് യാതൊരു അടിസ്ഥാനമില്ലെന്നും പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളില്ലെന്ന് സിംഗിൾ ജഡ്ജി ശരിയായി വിധിച്ചുവെന്നും അദ്ദേഹം ബോധിപ്പിച്ചു.

34. സമൻസ് അയക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, പ്രോസിക്യൂഷൻ ആധാരമാക്കിയ തെളിവുകളുടെ ഗുണദോഷങ്ങളോ അതിന്റെ തെളിവ് മൂല്യമോ പരിശോധിക്കാൻ കോടതി ബാധ്യസ്ഥമല്ലെന്ന് ഗുജറാത്ത് സംസ്ഥാനത്തിന് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ ബോധിപ്പിച്ചു. മദൻലാൽ ജെയിൻ, എതിർകക്ഷി-അഫ്രോസ് ഹസൻഫട്ട, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആളായ അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനി എന്നിവരുടെ സാന്നിധ്യത്തിലാണ് പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേൽ മൊഴി നൽകിയത് എന്നതിനാൽ, പ്രസ്തുത മൊഴി ഇന്ത്യൻ തെളിവ്

നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 8-ന്റെ വിശദീകരണം II-ന് കീഴിൽ വരുമെന്നും അത് തീർച്ചയായും തെളിവായി സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയുന്നതാണെന്നും അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. തന്റെ വാദത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി ***ബൽറാം പ്രസാദ് അഗർവാൾ v. ബിഹാർ സംസ്ഥാനവും മറ്റുള്ളവരും*** (1997) 9 SCC 338 എന്ന കേസിനെ അഭിഭാഷകൻ ആശ്രയിച്ചു.

35. പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴി കേട്ടുകേൾവി സ്വഭാവമുള്ളതാണോ എന്നും, അത് 'സമകാലിക വിവരണങ്ങളാൽ' പിന്തുണയ്ക്കപ്പെടുന്നുണ്ടോ എന്നും, അത് 'റെസ് ജെസ്റ്റേ' എന്ന നിയമതത്വത്തിന് കീഴിൽ വരുമോ എന്നും, അത് തെളിവായി സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയുമോ ഇല്ലയോ എന്നതും വിചാരണ വേളയിൽ മാത്രം നോക്കേണ്ട കാര്യങ്ങളാണ്. വിചാരണ വേളയിൽ മാത്രം ഉന്നയിക്കപ്പെടേണ്ടതും ഉത്തരം നൽകേണ്ടതുമായ കാര്യങ്ങളാണ് എന്നതിനാൽ ഇരു കക്ഷികളുടെയും വാദങ്ങളുടെ ഗുണദോഷങ്ങളിലേക്ക് കടക്കാൻ കോടതി ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. പ്രതിയെ സമൻസ് അയച്ച് വിളിച്ചുവരുത്തുന്നതിന് മുൻപ്, പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ട വസ്തുതകൾ അവ കാണപ്പെടുന്നതുപോലെ തന്നെ സ്വീകരിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്ന് നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്, ***ഭാസ്കർ ലാൽ ശർമ്മ*** എന്ന കേസിൽ ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:-

> "11. .....ഒരു പരാതിയിലോ എഫ്.ഐ.ആർ.-ലോ ഉന്നയിച്ചിട്ടുള്ള ആരോപണങ്ങളെ സംക്ഷിപ്തമായ രീതിയിൽ പോലും വിലയിരുത്തുന്നത് കേസ് റദ്ദാക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ അനുവദനീയമല്ല; മറിച്ച് പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ട വസ്തുതകൾ അവ കാണപ്പെടുന്നതുപോലെ തന്നെ സ്വീകരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. പ്രതിയെ സമൻസ് അയച്ച് വിളിച്ചുവരുത്തുന്നതിന് മുൻപ് പ്രയോഗിക്കേണ്ട പ്രധാന പരീക്ഷണം ഇതാണ്. മേൽപ്പറഞ്ഞ ഘട്ടം പിന്നിട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ, കുറ്റം ആരോപിക്കപ്പെട്ട വ്യക്തിയുടെ ശിക്ഷാർഹമായ ബാധ്യത സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി, പരാതിക്കാരനോ പ്രോസിക്യൂഷനോ നിയമപരമായ തെളിവുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആരോപണങ്ങൾ തെളിയിക്കേണ്ടതുണ്ട്."

36. അങ്ങാടിയമാരുടെ മൊഴികളിൽ എതിർകക്ഷിക്കെതിരായി കുറ്റകരമായ ഒന്നും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ലെന്നും, ഈ സാക്ഷികളുടെ മൊഴിയിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്ന വിവരങ്ങളുടെ അഭാവത്തിൽ വിദേശ കമ്പനികളിലേക്ക് വിദേശ നാണ്യം അയച്ച ഇടപാടുകളുമായി എതിർകക്ഷിയെ ബന്ധിപ്പിക്കാൻ കുറ്റകരമായ യാതൊന്നുമില്ലെന്നും എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ ബോധിപ്പിച്ചു. ഈ വാദത്തിൽ യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ല. അങ്ങാടിയമാരെ കോടതിയിൽ ഇതുവരെ വിസ്തരിച്ചിട്ടില്ല. വിചാരണ വേളയിൽ അങ്ങാടിയമാരെ വിസ്തരിക്കുന്ന സമയത്ത്, ആരോപിക്കപ്പെട്ട ഇടപാടുകളുമായി എതിർകക്ഷിയെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന പ്രസക്തമായ രേഖകളുമായി അവരെ നേരിടാൻ പ്രോസിക്യൂഷന് അവകാശമുണ്ട്.

37. പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന്, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടോ എന്ന് മാത്രം നോക്കിയാൽ മതിയാകും. നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, രേഖകളിലുള്ള വിവരങ്ങളുടെ തെളിവ് മൂല്യം വിലയിരുത്താൻ കോടതി ബാധ്യസ്ഥമല്ല. കുറ്റപത്രത്തിലെ ആരോപണങ്ങളിലും ഹാജരാക്കിയ തെളിവുകളിലും കോടതി വിവേചനാധികാരം ഉപയോഗിക്കുകയും പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുകയും വേണം. കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിക്കാനോ പ്രതി കുറ്റക്കാരനാണെന്ന് വിധിക്കുന്നതിന് തെളിവുകൾ പര്യാപ്തമാണോ എന്ന് തീരുമാനിക്കാനോ കോടതി മുതിരരുത്. സാധ്യമായ പ്രതിരോധ വാദങ്ങളെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിക്കാനും കോടതി ബാധ്യസ്ഥമല്ല. അതുപോലെ, നിയമപരമായ തടസ്സങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ നിയമപ്രകാരം പ്രതി ബാധ്യസ്ഥനല്ല എന്നത് പോലുള്ള വ്യക്തമായ പ്രതിരോധങ്ങൾ ഇല്ലാത്തപക്ഷം, നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന സമയത്ത് 'സാധ്യമായ പ്രതിരോധ വാദങ്ങൾ' പരിഗണിക്കേണ്ടതില്ല. [***നൂപുർ തൽവാർ v. സെൻട്രൽ ബ്യൂറോ ഓഫ് ഇൻവെസ്റ്റിഗേഷനും മറ്റൊരാളും*** (2012) 11 SCC 465 കേസ് കാണുക]

38. "വിദേശത്തേക്ക് വഞ്ചനാപരമായി പണം അയച്ച ഏതെങ്കിലും വിദേശ കമ്പനികളോ, അല്ലെങ്കിൽ ഇന്ത്യയിൽ നിന്ന് വഞ്ചനാപരമായി പണം അയച്ച ഏതെങ്കിലും ഇന്ത്യൻ സ്ഥാപനങ്ങളോ സ്ഥാപിക്കുന്നതിലോ... ... ...അല്ലെങ്കിൽ വിദേശത്തേക്ക് അയച്ച തുക നേരിട്ടോ അല്ലാതെയോ വിദേശത്ത് കൈപ്പറ്റിയതിനോ ഹർജിക്കാരന് എന്തെങ്കിലും പങ്കുള്ളതായി വിദൂരമായി പോലും സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒന്നും തന്നെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രങ്ങളിലില്ല" എന്ന് സിംഗിൾ ബെഞ്ച് നിരീക്ഷിച്ചു. കള്ളപ്പണം വെളുപ്പിക്കുന്നതിനായുള്ള ഗൂഢാലോചനയിലോ, വ്യാജ എൻടി ബില്ലുകൾ ഉപയോഗിച്ച് ബാങ്കുകളെ വഞ്ചനാപരമായി പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതിലോ, ഹോങ്കോങ്ങിലെയും ദുബായിലെയും വിദേശ ബാങ്കുകളിലേക്ക് വിദേശ നാണ്യമായി തുക കൈമാറുന്നതിലോ എതിർകക്ഷി എന്തെങ്കിലും പങ്കു വഹിച്ചതായി തെളിയിക്കുന്ന ഒരു വസ്തുതയും ഇല്ലെന്ന് പറയുന്നതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് തെറ്റുപറ്റി. പണം അയക്കുന്നവരിൽ നിന്ന് എതിർകക്ഷി പണം ശേഖരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, എതിർകക്ഷിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആളായ അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനിയും ഇത് അങ്ങാടിയ സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴി പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന് അയച്ചു കൊടുക്കാറുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹം അത് മദൻലാൽ ജെയിൻ നടത്തുന്ന കമ്പനികളുടെ അക്കൗണ്ടുകളിൽ ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി നിക്ഷേപിക്കുകയും ആ പണം വിദേശ നാണ്യമായി വിദേശത്തേക്ക് മാറ്റുകയും ചെയ്തുവെന്നും (മുകളിലെ ചാർട്ട് കാണുക) അതിൽ എതിർകക്ഷിക്ക് പങ്കുണ്ടെന്ന് പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ തെളിയിക്കുന്ന പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ രേഖകളെ തള്ളിക്കളഞ്ഞതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് പിഴവ് സംഭവിച്ചു. കുറ്റപത്രത്തോടൊപ്പം പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ ചില തെളിവുകളെയും മറ്റ് രേഖകളെയും കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നത് ഉചിതമാണെന്ന് ഈ കോടതി കരുതുന്നു.

39. പ്രതിയായ മദൻലാൽ ജെയിൻ നിയന്ത്രിക്കുന്ന കമ്പനിയിൽ നിന്നും എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം 3,00,00,000/- രൂപ തന്റെ അക്കൗണ്ടിൽ നിക്ഷേപിച്ചതായി എതിർകക്ഷിയുടെ സഹോദരൻ ജാഫർ മുഹമ്മദ് സമ്മതിച്ചു. മെസ്സേഴ്സ് നാച്ചുറൽ ട്രേഡിംഗ് കമ്പനിയുടെ (പ്രതി മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെ കമ്പനി) അക്കൗണ്ടിൽ നിന്ന് തന്റെ കറന്റ് അക്കൗണ്ടിലേക്ക് 06.01.2014-ൽ 1,00,00,000/- രൂപയും 31.01.2014-ൽ 2,00,00,000/- രൂപയും വന്നതിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, 2014 ജനുവരിയിൽ ഓഹരി വിപണിയിലെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി തനിക്ക് പണം ആവശ്യമായിരുന്നുവെന്നും അതിനാൽ വായ്പ സംഘടിപ്പിച്ചു തരാൻ താൻ എതിർകക്ഷി-അഫ്രോസ് മുഹമ്മദ് ഹസൻഫട്ടയോട് സംസാരിച്ചുവെന്നും, അങ്ങനെയാണ് ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി ഉക തന്റെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് എത്തിയതെന്നും ജാഫർ മുഹമ്മദ് പ്രസ്താവിച്ചു. മെസ്സേഴ്സ് നാച്ചുറൽ ട്രേഡിംഗ് കമ്പനിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശത്തെക്കുറിച്ചോ മദൻലാൽ ജെയിനിനെക്കുറിച്ചോ തനിക്ക് അറിയില്ലെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ സഹോദരൻ ജാഫർ മുഹമ്മദ് കൈപ്പറ്റിയ പണം യഥാർത്ഥ വായ്പാ ഇടപാടാണോ അതോ അത് കമ്മീഷന്റെ ഭാഗമാണോ എന്ന ചോദ്യം, കക്ഷികൾ വാക്കാലുള്ളതോ രേഖാമൂലമുള്ളതോ ആയ തെളിവുകൾ ഹാജരാക്കുന്ന വിചാരണ ഘട്ടത്തിൽ മാത്രമേ പരിശോധിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ.

40. അതുകൂടാതെ, 18.10.2014-ലെ പ്രസ്താവനയിൽ, 2014 ഫെബ്രുവരിയിൽ താൻ എതിർകക്ഷി-അഫ്രോസിൽ നിന്ന് 1,15,00,000/- രൂപയുടെ ഈടുരഹിത വായ്പ വാങ്ങിയെന്നും, പ്രസ്തുത ഉക നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിൽ നിന്ന് തന്റെ ഭാര്യയുടെ യൂണിയൻ ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യയിലെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ക്രെഡിറ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ടുവെന്നുമാണ് നൈൽ ഇൻഡസ്ട്രീസിന്റെ (എതിർകക്ഷിയുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള സ്ഥാപനം) മാനേജരായ സമീർ ജിക്കർ ഗോഹിൽ പ്രസ്താവിച്ചത്. ഓഹരി വിപണിയിൽ ബിസിനസ്സ് ചെയ്യുന്നതിനായാണ് എതിർകക്ഷിയിൽ നിന്ന് താൻ പ്രസ്തുത ഉക വാങ്ങിയതെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചു. മെസ്സേഴ്സ് നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിൽ നിന്ന് തന്റെ ഭാര്യയായ ഫോസിയ സമീർ ഗോഹിലിന്റെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ഉക ക്രെഡിറ്റ് ചെയ്താണ് തനിക്ക് നൽകിയതെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചു. പ്രസ്തുത ഉകയിൽ നിന്ന്, എതിർകക്ഷി പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് രണ്ട് വ്യക്തികളുടെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടുകളിലേക്ക് തന്റെ ഭാര്യയുടെ മേൽപ്പറഞ്ഞ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിൽ നിന്ന് ആർ.ടി.ജി.എസ്. വഴി 91,00,000/- രൂപ തിരികെ നൽകിയതായും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ആരുടെ അക്കൗണ്ടിലേക്കാണ് പ്രസ്തുത ഉക നിക്ഷേപിച്ചതെന്ന് തനിക്ക് അറിയില്ലെന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചു.

41. കൂടാതെ, 01.03.2014 മുതൽ 31.03.2014 വരെയുള്ള കാലയളവിലെ എതിർകക്ഷിയുടെ ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ് പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, 06.03.2014-ലും 07.03.2014-ലുമായി മെസ്സേഴ്സ്

നാച്ചുറൽ ട്രേഡിംഗ് കമ്പനിയിൽ നിന്ന് എതിർകക്ഷിയുടെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ആകെ 6,30,00,000/- രൂപയുടെ നാല് ഇടപാടുകൾ നടന്നതായി കാണുന്നു. കൂടാതെ, എതിർകക്ഷിയുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള സ്ഥാപനമായ മെസ്സേഴ്സ് നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെ 01.10.2013 മുതൽ 30.11.2014 വരെയുള്ള ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ് പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, പ്രതിയായ മദൻലാൽ ജെയിനിന്റെ ബിസിനസ്സ് സ്ഥാപനമായ മെസ്സേഴ്സ് ഗംഗേശ്വർ മെർക്കന്റൈൽ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡിൽ നിന്ന് ഈ സ്ഥാപനത്തിന്റെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ഏകദേശം 7,00,00,000/- രൂപയുടെ ഇടപാടുകൾ നടന്നതായും കാണുന്നു.

42. എതിർകക്ഷിക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരനും 'കമ്മീഷനായി' 16,00,00,000/- രൂപ അയച്ച മെസ്സേഴ്സ് നാച്ചുറൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷൻ, ഗംഗേശ്വർ മെർക്കന്റൈൽ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് എന്നീ രണ്ട് കമ്പനികളെ പ്രതിപ്പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലെന്നും, അതിന്റെ ഡയറക്ടർ/പാർട്ണർ ശ്രീ. പുഖ്രാജ് ആനന്ദ്മൽ മുത്തയെ പ്രതിയായി കാണിച്ചിട്ടില്ലെന്നും എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. മുകുൾ റോത്തഗി ബോധിപ്പിച്ചു. ഈ വാദം അംഗീകരിക്കാൻ കഴിയില്ല. വിചാരണ വേളയിൽ മാത്രമേ മേൽപ്പറഞ്ഞ രണ്ട് കമ്പനികളിൽ നിന്ന് എതിർകക്ഷിയുടെ അക്കൗണ്ടിലേക്കുള്ള പണത്തിന്റെ ഒഴുക്ക് സ്ഥാപിക്കാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ.

43. മദൻലാൽ ജെയിൻ നിയന്ത്രിക്കുന്ന കമ്പനിയിൽ നിന്നും കമ്മീഷനായി എതിർകക്ഷിയുടെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് 16,00,00,000/- രൂപ തിരികെ എത്തിയതിന് വ്യക്തമായ തെളിവുണ്ടെന്നും അതിനെക്കുറിച്ച് വിശദീകരണം നൽകിയിട്ടില്ലെന്നും സംസ്ഥാനത്തിന് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ ബോധിപ്പിച്ചു. ഈ തട്ടിപ്പിലെ പങ്കിന് പ്രതിഫലമായി എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് 16,00,00,000/- രൂപയിലധികം "കമ്മീഷനായി" ലഭിച്ചതിനെ സംബന്ധിച്ച കാര്യത്തിൽ, "പ്രതിയുടെ ഭാഗത്ത് കുറ്റകരമായ ഉദ്ദേശ്യമോ അറിവോ ഇല്ല" എന്ന തെറ്റായ കാരണത്താൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജി അത് തള്ളിക്കളഞ്ഞു. എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് കുറ്റകരമായ ഉദ്ദേശ്യം ഉണ്ടായിരുന്നോ ഇല്ലയോ എന്നത് സമൻസ് അയക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ സ്ഥാപിക്കേണ്ട ഒന്നല്ല. ***ഭോലു റാം v. പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനവും മറ്റൊരാളും*** (2008) 9 SCC 140 എന്ന കേസിൽ, കുറ്റകരമായ ഉദ്ദേശ്യം വിചാരണ വേളയിൽ മാത്രമേ തീരുമാനിക്കാൻ കഴിയൂ എന്നും സമൻസ് അയക്കുന്ന ഘട്ടത്തിലല്ലെന്നും ഈ കോടതി വിധിച്ചിട്ടുണ്ട്.

44. 16,00,00,000/- രൂപയെന്ന വലിയ തുക കൈപ്പറ്റിയ സാഹചര്യത്തിൽ, ഈ പണം തന്റെ സാധാരണ ബിസിനസ്സ് ഇടപാടുകളുടെ ഭാഗമായി ലഭിച്ചതാണെന്ന പ്രതിരോധ വാദം വിചാരണ വേളയിൽ സ്ഥാപിക്കേണ്ടത് പ്രതിയാണ്. എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെയും മെസ്സേഴ്സ് നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെയും അക്കൗണ്ടുകളിൽ തുക നിക്ഷേപിച്ചതും

പ്രതിയുടെ സഹോദരൻ തുക കൈപ്പറ്റിയതും കാണിക്കുന്ന, പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റുകൾ പ്രതിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന് കാണിക്കുന്ന പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ തെളിവുകളാണ്. ഇത്തരം വരവുകൾ തന്റെ ബിസിനസ്സ് ഇടപാടുകളുടെ ഭാഗമാണെന്ന എതിർകക്ഷിയുടെ സാധ്യമായ പ്രതിരോധ വാദത്തിന്റെ പേരിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ തെളിവുകളും രേഖകളും തള്ളിക്കളയാൻ കഴിയില്ല.

45. എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് ലഭിച്ച 16,00,00,000/- രൂപയിലധികം വരുന്ന തുക "വജ്ര വ്യാപാരത്തിൽ നിന്നുള്ള ബിസിനസ്സ് വരുമാനമാണ്" എന്ന് എതിർകക്ഷിയുടെ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചു. എന്നാൽ റിവിഷൻ ഹർജിയിലോ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് മുന്നിലോ ഇത്തരം ഒരു വിശദീകരണം എതിർകക്ഷി ഒരിക്കലും നൽകിയിട്ടില്ലെന്നും ഈ വാദം കോടതിയിൽ പെട്ടെന്ന് ഉന്നയിച്ചതാണെന്നും അപ്പീൽവാദിയായ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ അഭിഭാഷകൻ ബോധിപ്പിച്ചു. മെസ്സേഴ്സ് നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെ (എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള സ്ഥാപനം) ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിൽ പ്രതിക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരൻ ജാഫർ മുഹമ്മദിനും ലഭിച്ച തുക സാധാരണ ബിസിനസ്സ് ഇടപാടുകളുടെ ഭാഗമായി ലഭിച്ചതാണെന്ന പ്രതിരോധ വാദത്തിന്റെ കൃത്യത പരിശോധിക്കപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്. ബന്ധപ്പെട്ട വർഷത്തെ തന്റെ ആദായനികുതി റിട്ടേണിൽ ഈ തുക "ബിസിനസ്സ് വരുമാനമായി" വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടോ എന്നും പ്രതി കാണിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

46. കൂടാതെ, ആരോപിക്കപ്പെട്ട ഈ ഹവാലാ ഇടപാടുകൾ നടന്ന കാലയളവിൽ എതിർകക്ഷി പ്രതി മദൻലാൽ ജെയിൻ, സാക്ഷി പ്രഫുൽ പട്ടേൽ, പ്രതി അമിത് @ ബിലാൽ ഹാറൂൺ ഗിലാനി എന്നിവരുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരുന്നുവെന്ന് കാണിക്കാൻ പ്രോസിക്യൂഷൻ കോൾ ഡീറ്റെയിൽസ് റെക്കോർഡുകളെയും ആശ്രയിക്കുന്നു.

47. അപവദിത ഉത്തരവിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജി, പ്രതിയുടെ സഹോദരനായ ജാഫർ മുഹമ്മദ്, നൈൽ ഇൻഡസ്ട്രീസ് മാനേജർ സമീർ ജിക്കർ ഗോഹിൽ, അങ്ങാടിയ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ മറ്റ് സാക്ഷികൾ എന്നിവരുടെ മൊഴികൾ വിശദമായി ഉദ്ധരിക്കുകയും, ആ മൊഴികളിലൊന്നും പ്രതിക്കെതിരായ കുറ്റകരമായ സൂചനകളില്ലെന്ന് നിഗമനത്തിലെത്തുകയും ചെയ്തു. “മറ്റ് കമ്പനികളിലേക്ക് കൈമാറുന്നതിനായി വൻതോതിൽ പണം കൈപ്പറ്റിയെന്ന് സമ്മതിക്കുന്ന അങ്ങാടിയമാരോ ചെക്ക് ഡിസ്കൗണ്ടർമാരോ ഹർജിക്കാരനുമായി എന്തെങ്കിലും ഇടപാടുകളോ പ്രത്യേകിച്ച് കുറ്റകരമായ ഇടപാടുകളോ നടത്തിയതായി ആരോപിച്ചിട്ടില്ല” എന്നും സിംഗിൾ ബെഞ്ച് നിരീക്ഷിച്ചു. പ്രതിയുടെയും നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെയും അക്കൗണ്ടുകളിലേക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരൻ ജാഫർ മുഹമ്മദിനും വൻതോതിൽ പണത്തിന്റെ ഒഴുക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നു. വിചാരണ വേളയിൽ, എതിർകക്ഷി പണം അയക്കുന്നവരിൽ നിന്ന് തുക ശേഖരിക്കുകയും അത് അങ്ങാടിയമാർ

വഴി പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന് കൈമാറുകയും ചെയ്തിരുന്നു എന്ന് സ്ഥാപിക്കാൻ ഈ സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകൾ എങ്ങനെ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് കാണിക്കേണ്ടത് പ്രോസിക്യൂഷന്റെ ഉത്തരവാദിത്തമാണ്. നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, ശേഖരിച്ച തെളിവുകളുടെ ഗുണദോഷങ്ങളിലേക്ക് കടക്കാനോ അവ പ്രതിയെ കുറ്റക്കാരനാക്കുന്നുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്ന് പരിശോധിക്കാനോ കോടതി ബാധ്യസ്ഥമല്ല.

48. അങ്ങാടിയമാരുടെ മൊഴികൾ വിശദമായി ഉദ്ധരിച്ച സിംഗിൾ ജഡ്ജി, പ്രഫുൽഭായ് പട്ടേലിന്റെ മൊഴിയിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള എസ്. ബാബുലാൽ അങ്ങാടിയുടെയും പി. ഉമേഷ്ചന്ദ്രയുടെയും പ്രതിനിധികൾ ഈ കേസിലെ എതിർകക്ഷിയുമായുള്ള ഇത്തരം ഇടപാടുകളൊന്നും വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് നിരീക്ഷിച്ചു. അതുപോലെ, സിംഗിൾ ജഡ്ജി ബാങ്ക് ഇടപാടുകളെ പരാമർശിക്കുകയും എതിർകക്ഷിയുടെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരന്റെയും ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റുകൾ പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ പോലും എതിർകക്ഷിക്കെതിരെ ആരോപിക്കപ്പെട്ട കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ നടന്നതായി കാണിക്കുന്നില്ലെന്നും നിരീക്ഷിച്ചു. നേരത്തെ ചർച്ച ചെയ്തതുപോലെ, നടപടികൾ ആരംഭിക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ തെളിവുകളുടെ പര്യാപ്തതയോ മറ്റോ പരിശോധിക്കേണ്ടതില്ല. സാക്ഷിമൊഴികളുടെയും ഹാജരാക്കിയ മറ്റ് രേഖകളുടെയും സൂക്ഷ്മമായ പരിശോധനയാണ് ഇവിടെ നടന്നിരിക്കുന്നത്. എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കാനുള്ള ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുന്നതിനായി പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ മേൽപ്പറഞ്ഞ രേഖകളെ സിംഗിൾ ജഡ്ജി തള്ളിക്കളയാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. ഈ തെളിവുകൾ എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെ കുറ്റസ്ഥാപനം നിലനിർത്താൻ പര്യാപ്തമാണോ അതോ അദ്ദേഹത്തിന് വ്യക്തമായ പ്രതിരോധമോ വിശദീകരണമോ ഉണ്ടോ എന്നത് വിചാരണ ഘട്ടത്തിൽ പരിഗണിക്കേണ്ട കാര്യമാണ്. പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയക്കുന്ന പ്രാരംഭ ഘട്ടത്തിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജി കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ വിലയിരുത്താൻ പാടില്ലായിരുന്നു.

49. സി.ആർ.പി.സി. വകുപ്പ് 397 പ്രകാരമുള്ള റിവിഷൻ ഹർജി പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, കീഴ്കോടതിയുടെ വിധിയിൽ യുക്തിരഹിതമായ തെറ്റുകൾ ഇല്ലാത്തപക്ഷം ഹൈക്കോടതി ഒരു അപ്പീൽ കോടതിയായി പ്രവർത്തിക്കാനോ തെളിവുകൾ പുനർമൂല്യനിർണ്ണയം നടത്താനോ പാടില്ല. കുറ്റപത്രത്തിന്റെയും അതോടൊപ്പം ഹാജരാക്കിയ രേഖകളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെട്ട സാഹചര്യത്തിൽ, കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിച്ച് സ്വന്തം വീക്ഷണം പകരം വെക്കുന്നതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജി ന്യായീകരിക്കപ്പെടുന്നില്ല. മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ബോധ്യം കുറ്റപത്രത്തെയും തന്റെ മുന്നിലുള്ള രേഖകളെയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാകുമ്പോൾ, ആ ബോധ്യം തെറ്റായതോ യുക്തിരഹിതമോ ആണെന്ന് പറയാൻ കഴിയില്ല; കൂടാതെ അത്തരം ബോധ്യത്തിൽ ഇടപെടാൻ പാടുള്ളതുമല്ല.

50. മുൻപ് ചർച്ച ചെയ്തതുപോലെ, ഒരു പോലീസ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിൽ കോഗ്നിസന്സ് എടുക്കുമ്പോൾ, പ്രതിക്കെതിരെ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണമുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യപ്പെടുകയാണ് വേണ്ടത്. നേരത്തെ ചർച്ച ചെയ്തതുപോലെ, രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തോടൊപ്പം സാക്ഷിമൊഴികൾ, എതിർകക്ഷി-പ്രതിയുടെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കമ്പനിയായ നൈൽ ട്രേഡിംഗ് കോർപ്പറേഷന്റെയും ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റുകൾ, മറ്റ് ബാങ്ക് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റുകൾ, കോൾ ഡീറ്റെയിൽസ് റെക്കോർഡുകൾ തുടങ്ങിയ നിരവധി വിവരങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചിരുന്നു. രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രവും അതിനോടൊപ്പമുള്ള രേഖകളും പരിഗണിച്ച ശേഷം, എതിർകക്ഷിക്കെതിരെ നടപടിയെടുക്കാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടെന്ന് മജിസ്ട്രേറ്റിന് ബോധ്യം വരുകയും സമൻസ് അയക്കുകയും ചെയ്തു. കോടതിയുടെ സുചിന്തിതമായ കാഴ്ചപ്പാടിൽ, റിവിഷണൽ അധികാരം വിനിയോഗിച്ചുകൊണ്ട് മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ ഉത്തരവിൽ ഇടപെടുന്നതിൽ സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് തെറ്റ് പറ്റി.

51. കേസ് പ്രാഥമിക ഘട്ടത്തിൽ ആയിരിക്കുമ്പോൾ സിംഗിൾ ജഡ്ജി അതിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളിലേക്ക് കടക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നു എന്നാണ് കോടതിയുടെ അഭിപ്രായം. പ്രോസിക്യൂഷൻ രേഖകളെ ആധാരമാക്കുമ്പോൾ, സമൻസ് അയക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ തെളിവുകളുടെ കർശനമായ നിലവാരം പരിശോധിക്കേണ്ടതില്ല; പ്രതിഭാഗം എടുത്തേക്കാവുന്ന സാധ്യമായ പ്രതിരോധ വാദങ്ങൾ പരിശോധിക്കേണ്ടതുമില്ല. നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടോ എന്ന് സ്വയം ബോധ്യപ്പെടുക എന്നത് മാത്രമാണ് കോടതി ചെയ്യേണ്ടത്. കേസിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങൾ പരിശോധിച്ചതിലൂടെ സിംഗിൾ ജഡ്ജി ഗുരുതരമായ തെറ്റ് വരുത്തിയിരിക്കുന്നു, അതിനാൽ അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കേണ്ടതാണ്.

52. ഇതിന്റെ ഫലമായി, ഗുജറാത്ത് ഹൈക്കോടതി 2017-ലെ ക്രിമിനൽ റിവിഷൻ നമ്പർ 264-ൽ 03.05.2017-ന് പുറപ്പെടുവിച്ച അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുകയും ഈ അപ്പീൽ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 2014-ലെ ക്രിമിനൽ കേസ് നമ്പർ 62851-ൽ രണ്ടാമത്തെ സപ്ലിമെന്ററി കുറ്റപത്രത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഐ.പി.സി. വകുപ്പുകൾ 420, 465, 467, 468, 471, 477 എ, 120 ബി എന്നിവ പ്രകാരമുള്ള കുറ്റങ്ങളിൽ 15.11.2014-ൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് കോഗ്നിസന്സ് എടുത്തതും എതിർകക്ഷി-പ്രതിക്ക് സമൻസ് അയച്ചതുമായ ഉത്തരവ് പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നു. എതിർകക്ഷി-പ്രതി 27.02.2019-ന് വിചാരണ കോടതിയിൽ ഹാജരാകാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു; വിചാരണ കോടതി നിയമപരമായ നടപടികളുമായി മുന്നോട്ട് പോകേണ്ടതാണ്.

അപ്പീൽ അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു.

ദേവിക ഗുജ്റാൾ